Tampereen yliopisto

Kamilla Kauppi

LEGITIMAATIO MILITARISOITUNEESSA KONTEKSTISSA

Ottawan sopimuksesta irtaantumisesta käytyjen täysistuntokeskusteluiden sisällönanalyysi

Johtamisen ja talouden tiedekunta
Kandidaatintutkielma
Toukokuu 2026

TIIVISTELMÄ

Kamilla Kauppi: Legitimaatio militarisoituneessa kontekstissa : Ottawan sopimuksesta irtaantumisesta käytyjen täysistuntokeskusteluiden sisällönanalyysi
Tampereen yliopisto
Politiikan tutkimuksen tutkinto-ohjelma
Toukokuu 2026

Suomen ulko- ja turvallisuuspoliittinen linja on muuttunut viime vuosina merkittävästi Venäjän vuonna 2022 käynnistämän hyökkäyssodan seurauksena. Muuttunut turvallisuustilanne on lisännyt sotilaallisten ratkaisujen merkitystä ja haastanut aiemmin vakiintuneita toimintatapoja. Erityisen näkyväksi tämä muutos on tullut Suomen päätöksessä irtautua jalkaväkimiinat kieltävästä Ottawan sopimuksesta. Muutoksen myötä on syntynyt poliittista keskustelua, jossa sotilaallisten ratkaisujen hyväksyttävyyttä rakennetaan ja perustellaan. Tutkielman tavoitteena on selvittää, miten militarisaatio ilmenee eduskunnan täysistuntokeskusteluissa ja millaisin legitimaation keinoin näitä kantoja oikeutetaan.

Tutkielman teoreettinen viitekehys rakentuu militarismin ja militarisaation sekä legitimiteetin ja legitimaation käsitteiden varaan. Militarisaatio ymmärretään prosessina, jossa sotilaalliset arvot ja ajattelutavat vahvistuvat yhteiskunnallisessa toiminnassa, kun taas legitimaatio viittaa niihin kielellisiin ja argumentatiivisiin keinoihin, joilla poliittisia ratkaisuja tehdään hyväksyttäviksi. Analyysi perustuu Van Leeuwenin legitimaatiostrategioiden malliin.

Aineisto koostuu eduskunnan täysistuntokeskusteluista, joissa käsitellään Ottawan sopimuksesta irtaantumista. Täysistuntokeskustelut määritellään tutkimuksessa militarisoituneeksi kontekstiksi, sillä ne käsittelevät puolustuspoliittista muutosta, jossa sotilaalliset ratkaisut ovat keskeisessä asemassa. Aineistoa analysoidaan teorialähtöisen sisällönanalyysin avulla kaksivaiheisesti: ensin tarkastellaan militarisaation ilmenemistä puheenvuoroissa ja tämän jälkeen legitimaatiostrategioiden käyttöä.

Sisällönanalyysin tulokset osoittavat, että militarisaatio ei jää pelkäksi kontekstuaaliseksi oletukseksi, vaan sitä ilmenee aineistossa laajasti. Valtaosa puheenvuoroista luokiteltiin militarisoituneiksi tai vastentahtoisesti militarisoituneiksi. Legitimaatio rakentuu pääosin useiden strategioiden yhdistelmänä, joista keskeisimpiä ovat rationalisointi, moralisointi ja auktorisointi. Muuttuneessa turvallisuustilanteessa sotilaalliset ratkaisut esitetään erityisesti järkevinä ja välttämättöminä vastauksina, mutta niitä myös arvotetaan arvoperusteisesti.

Tutkielma osoittaa, että militarisaatio ja legitimaatiostrategiat kietoutuvat tiiviisti toisiinsa poliittisessa puheessa. Militarisaatio jäsentää täysistuntokeskustelua siten, että sotilaalliset ratkaisut esitetään varteenotettavina ja usein välttämättöminä. Tämä näkyy legitimaatiostrategioissa, jotka sekä heijastavat tätä kehystä että aktiivisesti tuottavat sitä tekemällä sotilaallisista ratkaisuista kielellisesti hyväksyttäviä ja normaaleja turvallisuuspoliittisessa keskustelussa.

Avainsanat: militarisaatio, legitimaatio, Ottawan sopimus, Suomen turvallisuuspolitiikka

Tämän julkaisun alkuperäisyys on tarkastettu Turnitin Originality Check -ohjelmalla.

TEKOÄLYN KÄYTTÖ OPINNÄYTTEESSÄ

Opinnäytteessäni on käytetty tekoälysovelluksia:

☐ Ei
☒ Kyllä

Ilmoitukseni mukaan olen käyttänyt opinnäytteessäni tutkielmaprosessin aikana seuraavia tekoälysovelluksia:

Tekoälysovellusten nimet ja versiot: Microsoft Copilot (GPT-5)

Käyttötarkoitus: Tekoälyä on käytetty tutkielman osioiden kielentarkistukseen

Osiot, joissa tekoälyä on käytetty:
2. Teoreettinen viitekehys
4. Analyysi
5. Johtopäätökset

Olen tietoinen siitä, että olen täysin vastuussa koko opinnäytteeni sisällöstä, mukaan lukien osat, joissa on hyödynnetty tekoälyä, ja hyväksyn vastuun mahdollisista eettisten ohjeiden rikkomuksista.

Sisällys

1. JOHDANTO 1

1.1. Suomen turvallisuuspoliittinen muutos tutkimuksen taustana 1

1.2. Suomi ja Ottawan sopimus 3

2. TEOREETTINEN VIITEKEHYS 5

2.1. Militarismi ja militarisaatio 5

2.2. Legitimiteetti 7

2.3. Legitimaatio 9

3. AINEISTO JA MENETELMÄ 13

3.1. Eduskunnan täysistuntokeskustelut 13

3.2. Teorialähtöinen sisällönanalyysi 13

4. ANALYYSI 16

4.1. Teorialähtöinen sisällönanalyysi militarisaatiosta 16

4.2. Teorialähtöinen sisällönanalyysi legitimaatiosta 20

4.2.1. Auktorisointi 23

4.2.2. Moralisointi 25

4.2.3. Rationalisointi 27

4.2.4. Narrativisointi 28

5. JOHTOPÄÄTÖKSET 29

LÄHTEET 32

1. JOHDANTO

1.1. Suomen turvallisuuspoliittinen muutos tutkimuksen taustana

Suomen ulko- ja turvallisuuspoliittinen suunta on muuttunut lyhyessä ajassa merkittävästi ja poikkeuksellisen nopeasti. Vuonna 2022 Venäjän käynnistämä hyökkäyssota muokkasi nopeasti Euroopan turvallisuusarkkitehtuuria ja pakotti myös Suomen tarkastelemaan vakiintuneita, toimiviksi miellettyjä ulko- ja turvallisuuspolitiikan toimintatapoja uudessa valossa. Tätä kehitystä voidaan luonnehtia turvallisuuspoliittiseksi muutokseksi, jonka näkyvimpiä ilmentymiä olivat Suomen liittyminen Pohjois-Atlantin puolustusliittoon (Nato) sekä päätös irtautua jalkaväkimiinat kieltävästä Ottawan sopimuksesta vuonna 2026. Kaarkoski ym. (2024) huomauttavat Venäjän hyökkäyssodan muuttaneen Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa siten, että aiemmin mielipiteitä jakaneet sotilaalliset vaihtoehdot alkoivat näyttäytyä välttämättöminä ratkaisuina. Turvallisuuspoliittisen muutoksen myötä sotilaalliset ratkaisut ja puolustuskyvyn vahvistaminen ovat korostuneet yhteiskunnallisessa keskustelussa, mikä herättää kysymyksen siitä, millaisin perusteluin tällaisia muutoksia oikeutetaan poliittisessa puheessa.

Suomalainen turvallisuuspoliittinen ajattelu ei kuitenkaan rakennu tyhjästä, vaan se kytkeytyy vahvasti maan historialliseen kokemukseen sodasta ja siihen liittyvään kollektiiviseen muistamiseen (Hast & Kotilainen 2021). Sodan perintö, asevelvollisuusjärjestelmä ja geopoliittinen asema ovat muodostaneet keskeisen osan kansallista turvallisuuskäsitystä, jossa sotilaallinen varautuminen on pitkään nähty välttämättömänä. Kaarkosken ym. (2024, 45) mukaan suomalaista turvallisuuspoliittista ajattelua leimaakin rationaaliseksi koettu pelko, jossa menneisyyden kokemukset osaltaan oikeuttavat sotilaallisia ratkaisuja eksistentiaalisina välttämättömyyksinä. Muuttunut turvallisuustilanne ei näin ollen ole synnyttänyt uusia ajattelutapoja tyhjästä, vaan pikemminkin vahvistanut ja aktivoinut suomalaisten aikaisemmin muodostuneita käsityksiä turvallisuudesta ja puolustuksesta.

Tätä kehitystä voidaan tarkastella militarisaation käsitteen avulla. Militarisaatio viittaa prosesseihin, joissa sotilaalliset arvot, käytännöt ja ajattelutavat voimistuvat ja vakiintuvat osaksi yhteiskunnallista toimintaa (Vastapuu ym. 2024, 37). Militarismitutkimuksen näkökulmasta militarisaatiota ei tarkastella dikotomisena ilmiönä, jossa yhteiskunta joko olisi tai ei olisi militarisoitunut, vaan jatkuvana prosessina, joka on läsnä, mutta joka ilmenee eri voimakkuuksilla ja eri tavoin (emt.). Näkökulmaa sovelletaan tässä tutkielmassa tarkastelemaan, miten ja missä määrin militarisaatio

ilmenee poliittisessa puheessa. Täysistuntokeskustelut määritellään tässä tutkielmassa militarisoituneeksi kontekstiksi, koska ne käsittelevät puolustuspoliittista muutosta, jossa sotilaalliset ratkaisut ovat keskiössä. Militarisoituneella kontekstilla tarkoitetaan siis tilanteita, joissa turvallisuus- ja puolustuspoliittiset kysymykset sekä niihin liittyvät sotilaalliset uhkakuvat ja ratkaisut jäsentävät keskustelua. Tämä konteksti ei perustu empiiriseen analyysiin, vaan tutkimusasetelmaan ja tarkasteltavan ilmiön luonteeseen muuttuneessa turvallisuustilanteessa. Näin keskustelussa voidaan olettaa olevan militarisaation piirteitä jo sen käsittelemien aiheiden vuoksi. Analyysin tehtävänä on täsmentää, miten ja missä määrin militarisaatio ilmenee aineistossa.

Muuttunut turvallisuustilanne ei ole vaikuttanut ainoastaan poliittisiin päätöksiin, vaan myös tapaan, jolla turvallisuudesta keskustellaan. Militarisaation on esitetty kaventavan julkista keskustelutilaa (Mäntylä 2022). Vastaavasti muuttunut turvallisuuspoliittinen tilanne on vahvistanut vaihtoehdottomuutta turvallisuuspoliittisissa kysymyksissä (Kaarkoski ym. 2024, 29–45). Konsensushakuisuus ja sotilaallisiin ratkaisuihin kohdistuva luottamus voivat tällöin rajoittaa kriittisten tai vaihtoehtoisten näkökulmien esittämistä. Yhtenä militarisaation tunnusmerkkinä voidaan pitää sotilaallisen vallan sijoittumista osittain kritiikin ulkopuolelle, mikä muokkaa myös poliittisen puheen ehtoja (Kotilainen & Hast 2021, 28). Tällaisessa keskustelukontekstissa keskeiseksi nousee kysymys siitä, millaisin kielellisin ja argumentatiivisin keinoin poliittisia ratkaisuja oikeutetaan.

Militarisaation tarkastelu ei kuitenkaan yksin riitä selittämään sitä, miten erilaiset kannat rakentuvat hyväksyttäviksi poliittisessa keskustelussa. Militarisaatio kuvaa keskustelun kontekstia ja sen sisältämiä painotuksia, mutta ei itsessään selitä, millaisin keinoin puheenvuoroissa esiintyneet kannat perustellaan ja muodostetaan vakuuttaviksi. Tämän vuoksi tutkimuksessa analysoidaan myös legitimaatiota, eli prosessia, joka vahvistaa toiminnan toivottavuutta ja hyväksyttävyyttä suhteessa vallitseviin normeihin ja uskomuksiin. (Hurd, kappale ”Introduction / Definition”; Suchman 1995). Tarkastelemalla legitimaatiota on mahdollista analysoida, miten erilaisia ratkaisuja esitetään hyväksyttävinä sekä millaisiin perusteluihin niiden uskottavuus nojaa. Tässä asetelmassa legitimaatio täydentää militarisaation tarkastelua: militarisaatio jäsentää keskustelun kontekstin, kun taas legitimaatio tekee näkyväksi, millaisin keinoin kantoja tuotetaan ja oikeutetaan puheessa.

Suomen päätös irtaantua Ottawan sopimuksesta on ajankohtainen ja toistaiseksi vähän tutkittu ilmiö, vaikka kyseessä on yksi viime vuosien merkittävimmistä puolustuspolitiikkaa koskevista ratkaisuista. Tutkielman tutkimuskysymys on, miten ja missä määrin militarisaatio ilmenee Ottawan sopimuksesta irtaantumista koskevissa eduskunnan täysistuntokeskusteluissa sekä millaisin legitimaatiostrategioin

suhtautumista irtaantumiseen perustellaan. Tutkielma toteutetaan kaksivaiheisena analyysina: ensin tarkastellaan militarisaation ilmenemistä aineistossa, minkä jälkeen analysoidaan puheenvuoroja Van Leeuwenin (2007, 2008) legitimaatiostrategioiden avulla. Aineisto koostuu Ottawan sopimuksesta irtaantumista käsittelevistä eduskunnan täysistuntokeskusteluista, ja analyysi kohdistuu niissä esiintyviin kielellisiin ilmauksiin ja perustelutapoihin. Tarkastelun kohteena eivät ole puoluepoliittiset linjaukset, vaan puoluetaustasta riippumattomien, yksittäisten kansanedustajien puheenvuoroissa esiin nousevat legitimointistrategiat eli oikeuttamista rakentamisen tavat.

1.2. Suomi ja Ottawan sopimus

Ottawan sopimus (Anti-Personnel Mine Ban Convention) on kansainvälinen yleissopimus, jonka perimmäisenä tavoitteena on lopettaa jalkaväkimiinojen aiheuttama inhimillinen kärsimys ja siviiliuhrit maailmanlaajuisesti (Anti-Personnel Mine Ban Convention 2026a, kohdassa preamble). Sopimus velvoittaa jäsenvaltioitaan pidättäytymään jalkaväkimiinojen käytöstä, kehittämisestä, tuotannosta, varastoinnista ja siirroista sekä velvoittaa ne hävittämään olemassa olevat miinavarastonsa. Sopimuksen keskiössä on erotteluperiaate: jalkaväkimiinat tunnistetaan humanitaarisesti ongelmallisiksi, koska ne eivät kykene erottamaan siviiliä sotilaasta (Finlex 2025, kappale 1.5). Sopimus kieltää nimenomaan miinatyypit, jotka aktivoituvat suorasta kontaktista, kuten päälle astumisesta (Ruotuväki 2025). On kuitenkin huomattava, että sopimus sallii edelleen ajoneuvojen ja panssarivaunujen torjuntaan tarkoitetut miinat sekä miinat, jotka laukaistaan ihmisen tekemän tietoisen päätöksen perusteella (Anti-Personnel Mine Ban Convention 2026a). Terminologisesti aihe on monitahoinen. Suomessa Puolustusvoimat käyttää termiä jalkaväkimiina, kun taas esimerkiksi Suomen Punainen Risti suosii termiä henkilömiina (Suomen Punainen Risti 1997). Tässä tutkielmassa käytetään vakiintunutta termiä jalkaväkimiina viitattaessa Ottawan sopimuksen kieltämiin miinatyyppeihin.

Vuonna 1999 voimaan astunut sopimus perustettiin jalkaväkimiinojen kieltämiseen tähtäävän kansainvälisen kampanjan, Punaisen Ristin kansainvälisen komitean, sekä jalkaväkimiinojen kieltämiseen sitoutuneiden valtioiden välisessä yhteistyössä. Vaikka sopimukseen on laajimmillaan kuulunut 166 valtiota, osa suurista ja sotilaallisesti merkittävistä valtioista, kuten Venäjä ja Yhdysvallat, ovat jättäytyneet sen ulkopuolelle. Keväällä 2026 sopimukseen kuuluu 161 maata, Suomen, Viron, Latvian, Liettuan ja Puolan irtaantumisprosessien astuttua voimaan (Anti-Personnel Mine Ban Convention 2026b).

Suomen hallitus linjasi vuonna 2004 puolustuspoliittisessa selonteossa Suomen liittyvän jalkaväkimiinojen käytön, varastoinnin, tuotannon ja siirron kieltämisestä ja niiden hävittämisestä tehtyyn yleissopimukseen ja vuonna 2012 Suomi liittyi Ottawan sopimukseen (Finlex 2025, kappale 1.1). Suomen päätös liittyä sopimukseen pohjautui moniulotteiseen poliittiseen harkintaan, jossa korostuivat humanitaariset arvot, kansainvälinen asevalvontalinja ja Suomen maine osana läntistä arvoyhteisöä. Liittymistä tuki mahdollisuus yhdistää aserajoitustoimet ja ihmisoikeudet riittävään kansalliseen puolustukseen korvaamalla miinojen suorituskyky muilla teknologisilla ratkaisuilla (Finlex 2025, kappale 1.1). Erityisesti presidentti Tarja Halonen näki miinojen käytön ulkopoliittisena mainehaittana Suomelle (Stenroos 2025), vaikka Puolustusvoimat suhtautui luopumiseen varauksella jalkaväkimiinojen kustannustehokkuuden ja asevelvollisuusjärjestelmään sopivuuden vuoksi (Finlex 2025, kappale 4.2).

Vuoden 2022 jälkeen muuttunut turvallisuustilanne johti sopimuksen uudelleenarviointiin. Laajamittaisen sodan uhan kasvaminen näkyy valtioneuvoston selonteoissa, joissa jalkaväkimiinojen palauttaminen osaksi Puolustusvoimien keinovalikoimaa on nähty välttämättömäksi puolustuksellisen liikkumatilan turvaamiseksi (Finlex 2025, kappale 1.1 & 4.3). Suomi irtautui sopimuksesta tammikuussa 2026, osana laajempaa turvallisuuspoliittista kehitystä, johon kuuluivat myös Suomen Nato-jäsenyys ja tiivistyvä puolustusyhteistyö. Suomen irtaantuminen Ottawan sopimuksesta ei ole vain tekninen ase- ja turvallisuuspolitiikan muutos, vaan osa laajempaa kehitystä, jossa militarisaatio eli sotilaallisten arvojen voimistuminen yhteiskunnassa, vaikuttaa yhä enemmän siihen, millaisia ratkaisuja pidetään rationaalisina, välttämättöminä ja legitiimeinä.

2. TEOREETTINEN VIITEKEHYS

Tutkimuksen tarkoituksena on tutkia ja analysoida militarisaation esiintymistä eduskunnan Ottawan sopimusta käsittelevissä täysistuntokeskusteluissa sekä analysoida, mitä legitimaatiostrategioita kansanedustajat käyttävät puheenvuoroissa legitimoidakseen kantansa tällaisessa ympäristössä. Tässä luvussa esitellään tutkimuksen teoreettisen rungon keskeiset käsitteet militarismi ja militarisaatio sekä legitimiteetti ja legitimaatio.

2.1. Militarismi ja militarisaatio

Tässä työssä militarismi ymmärretään kaksitasoisena käsitteenä: yhtäältä ideologiana, joka tuottaa halua järjestäytyneeseen väkivaltaan ja tekee sotilaallisesta ratkaisusta kielellisesti ja affektiivisesti haluttavan ja järkevän (Eastwood 2018), ja toisaalta sosiaalisina ja kansainvälisinä suhteina sekä asenteiden ja sosiaalisten käytäntöjen kokonaisuutena, jonka puitteissa sodan ja sotilaallisen varautumisen valmistelu ja toteutus kiinnittyvät yhteiskuntaan ja näyttäytyvät normaalina ja/tai toivottavana (Stavrianakis & Selby 2012; Mann 1987; Mabee & Vucetic 2025). Hyödynnän tutkielmassa sekä militarismin ideologista määritelmää että sen sosiologista määritelmää, koska ne nähdään tieteellisessä keskustelussa toisiaan täydentävinä (Eastwood 2018). Määritelmien toisiaan täydentävän luonteen takia, yhdessä käytettynä ne mahdollistavat militarisaation määrittelyn, luokittelun ja etsimisen eduskuntapuheenvuoroista. Jotta militarisaatio tai sen puuttuminen voidaan tehdä näkyväksi, se on ensin määriteltävä. Sosiologinen käsitys militarismista tekee näkyväksi sen, miten sota ja sotaan varustautuminen voidaan ymmärtää normaaleina ja jopa ihannoitavina asenteiden ja sosiaalisten käytäntöjen kautta (Mann 1987). Ideologisen määritelmän avulla militarismia voidaan puolestaan tunnistaa tavoista, joilla järjestäytynyttä väkivaltaa oikeutetaan ja tehdään haluttavaksi. (Eastwood 2018). Tässä tarkastelussa militarisaatio ei siis rajoitu pelkästään sotilaallisten arvojen esiintymiseen, vaan se kytkeytyy tapoihin, joilla näitä arvoja perustellaan haluttavina. Näin ollen militarisaatio rakentuu myös legitimaatioprosessien kautta, joissa sotilaallisia ratkaisuja oikeutetaan poliittisessa keskustelussa.

Sosiologisessa perinteessä militarismia tarkastellaan ensisijaisesti sosiaalisina ja kansainvälisinä suhteina (Stavrianakis & Selby 2012) sekä joukkona yhteiskunnallisia käytänteitä, jotka korostavat järjestäytyneen väkivallan hyödyllisyyttä (Mabee & Vucetic 2025). Militarismi käsitetään sotilaallisten arvojen ja käytänteiden valtana, joka antaa sotilaalliselle ajattelulle erityisaseman yhteiskunnassa (Vastapuu ym. 2024, 37). Klassisessa sosiologisessa määritelmässä Mann (1987) tiivistää militarismin tarkoittavan ”asenteiden ja käytäntöjen kokonaisuutta, joka pitää sotaa ja siihen

valmistautumista normaalina ja toivottavana yhteiskunnallisena toimintana". Uudempi kansainvälisen politiikan kirjallisuus hahmottaa militarismin moniulotteisena ilmiönä. Stavrianakis ja Selby (2012) painottavat, että militarismi kietoutuu instituutioihin, talouteen, arjen käytäntöihin ja julkiseen keskusteluun. Näin ollen se ei ilmene pelkästään armeijan vallan suorana laajentumana.

Militarismin sosiologista määritelmää tukee militarismin ymmärtäminen myös ideologiana. Näkökulman laajentaminen on perusteltua, koska Eastwood (2018) painottaa aiemman sosiologisen tutkimuspohjan laajenevan, eikä korvaantuvan militarismin ideologisen määrittelyn myötä. Eastwood (emt.) määrittää militarismin ideologiaksi, joka oikeuttaa järjestäytynyttä väkivaltaa tekemällä sodasta ja sotilaallisesta toiminnasta haluttavaa. Ideologia eli militarismi toimii interpellaationa eli ideologisena puhutteluna, joka kutsuu yksilöt subjekteiksi, joiden tehtävä on tiedostetusti tai tiedostamattomasti haluta tai vähintään hyväksyä sotilaallinen toiminta (emt.) Sotilaallinen toiminta tai ratkaisu voi siis näyttäytyä järkevänä ratkaisuna, vaikkei se olisi toivottava ratkaisu. Poliittisessa kontekstissa militarismin jäsentäminen ideologiana tarkoittaa, että ideologia luo sotilaallisesta lähestymistavasta haluttavan ja järkevän ratkaisun poliittisiin ongelmiin. Militarismin määrittämistä ideologiaksi on kritisoitu sen liian kapeasta katsontakannasta ja tavasta käsittää militarisaatio sodan ihannointina (Shaw 2012, 20). Eastwoodin (2018) mukaan ideologinen tulkinta ei kavennu sodan ihannointiin, vaan tekee näkyväksi, miten väkivalta normalisoidaan ja tehdään haluttavaksi. Vastaavasti sotilaallisen lähestymistavan mukainen toiminta voi Eastwoodin (emt.) mukaan olla myös tiedostamatonta, jolloin halu toimia voi olla epäröivää tai velvollisuuteen pohjautuvaa, eikä niinkään puhdasta halua ihannoida sotaa.

Myös suomalaisessa militarismitutkimuksessa militarismi ymmärretään ideologiana, kun taas militarisaatiolla viitataan prosesseihin, joilla sotilaalliset arvot ja käytännöt tehdään näkyviksi, vahvistetaan ja institutionalisoidaan. Militarisaatio kuvaa niitä kehityskulkuja, joiden kautta sotilaallinen logiikka alkaa määrittää sitä, ketä yhteiskunnassa kuunnellaan, millaisia ratkaisuja pidetään mielekkäinä ja miten toimijoiden odotetaan käyttäytyvän. (Vastapuu ym. 2024, 37.) Tällöin sotilaalliset arvot, asenteet ja toimintatavat normalisoituvat ja saavat kasvavaa vaikutusvaltaa yhteiskunnan eri sektoreilla (Hast & Kotilainen 2024). Määritelmä on linjassa kansainvälisen militarismin määritelmän (vrt. Eastwood 2018) kanssa. Suomalaisessa kontekstissa militarisaatiota voidaan tarkastella erityisten historiallisten ja yhteiskunnallisten tekijöiden kautta, jotka jäsentävät sotilaallisten ratkaisujen paikkaa poliittisessa keskustelussa. Häkkinen ja Salasuo (2024, 89–100) osoittavat, että sotien muiston varaan rakentuvat kriisikertomukset toimivat mekanismeina, joiden kautta sotilaalliset ratkaisut jäsennetään järkeviksi ja relevanteiksi nykyhetkessä. Kriisikertomukset vaikuttavat suomalaisten identiteettiin ja tapaan jäsentää sotaa ja sotilaallista varautumista (emt.).

Näitä merkitysrakenteita uusinnetaan institutionaalisesti, esimerkiksi asevelvollisuusjärjestelmän kautta, mutta myös kielellisesti sukutarinoissa ja julkisessa keskustelussa (emt., 97–101). Militarisaation näkökulmasta tällaiset käytännöt kytkevät menneisyyden kokemukset nykyisiin turvallisuuspoliittisiin ratkaisuihin ja osallistuvat niiden oikeuttamiseen.

Militarisaatiota voidaan tarkastella myös tunteiden ja uhkakuvien kautta. Kaarkosken ym. (2024, 45) esiin nostama rationaalinen pelko kuvaa kehystä, jossa suomalaisessa kontekstissa historialliset traumat ja geopolitiikka oikeuttavat sotilaalliset ratkaisut eksistentiaalisina välttämättömyyksinä. Tällöin sotilaalliset vaihtoehdot eivät näyttäydy keskustelussa pelkästään yhtenä vaihtoehtona muiden joukossa, vaan ne ilmenevät automaattisesti perusteltuina ja välttämättöminä ratkaisuina. Tarinoiden ja kokemusten myötä muotoutuva rationaalinen pelko siis muokkaa suomalaista yhteiskuntaa ja vaikuttaa siihen, miten suomalaiset ja suomalainen yhteiskunta arvottavat sotilaallisia ratkaisuja. Militarisaation kannalta tämä ilmentää prosessia, jossa sotilaallinen logiikka priorisoituu suhteessa muihin politiikkavaihtoehtoihin.

Tähän lukuun perustuen militarismi ymmärretään tässä tutkimuksessa teoreettisena taustana ja militarisaatio havaittavina prosesseina, joita tarkastellaan kielen ja puhekäytäntöjen tasolla. Militarismi jäsentää sotilaallisen ajattelun mielekkääksi ja perustelluksi, kun taas militarisaatio kuvaa, miten tämä ajattelutapa vahvistuu ja priorisoituu suhteessa muihin politiikkavaihtoehtoihin. Analyysissa militarisaatio konkretisoituu muun muassa puheenvuorojen kielellisinä valintoina, eli ilmaisuina, jotka normalisoivat ja oikeuttavat sotilaallisia ratkaisuja poliittisessa keskustelussa. Näin tarkasteltuna militarisaatio kytkeytyy legitimaatioprosesseihin, joiden avilla näitä ratkaisuja perustellaan ja tehdään hyväksyttäviksi puheessa.

2.2. Legitimiteetti

Militarisaation näkökulmasta keskeiseksi kysymykseksi nousee, millaisin keinoin sotilaalliset ratkaisut tehdään hyväksyttäviksi poliittisessa keskustelussa. Pelkkä militarisaation ilmeneminen ei vielä selitä, miksi tietyt ratkaisut näyttäytyvät perusteltuina tai välttämättöminä, vaan tämä edellyttää tarkastelua siitä, miten hyväksyttävyys tuotetaan. Tässä tutkimuksessa tätä ulottuvuutta lähestytään legitimiteetin ja legitimaation käsitteiden kautta.

Legitimiteetti on monitulkintainen ja useisiin tieteenaloihin ulottuva käsite. Politiikan tutkimuksessa sitä on lähestytty useista eri näkökulmista. Yhtäältä se ymmärretään vallankäytön oikeutuksena, eli perusteluna sille, miksi tietty valta tunnustetaan hyväksyttäväksi (Curtis 2002). Toisaalta legitimiteettiä tarkastellaan myös havaintoperäisenä ilmiönä, jolloin huomio kohdistuu siihen, miten

toiminnan hyväksyttävyys rakentuu sosiaalisissa tulkinnoissa. Tämän tutkimuksen kannalta keskeisin on Suchmanin (1995) määritelmä, jonka mukaan legitimiteetti on yleistetty käsitys toiminnan toivottavuudesta ja asianmukaisuudesta suhteessa vallitseviin normeihin ja uskomuksiin. Tätä tulkintaa tukevat myös näkemykset legitimiteetistä yksilön kokemuksena toiminnan oikeutetusta luonteesta (Tyler 2006) ja sosiaalisen hyväksynnän muotona, joka perustuu jaettuihin normeihin ja odotuksiin (Johnson ym. 2006, 57).

Legitimiteetin käsitteelle ei ole kirjallisuudessa yhtä yhtenäistä määritelmää, vaan sitä on lähestytty useista näkökulmista. Suddaby ym. (2017) jakavat nämä tulkinnat kolmeen pääkategoriaan: legitimiteettiin omaisuutena (property), prosessina (process) ja näkemyksenä (perception). Näistä kaksi ensimmäistä kuvaavat legitimiteettiä joko toimijan ominaisuutena tai jatkuvana neuvotteluna, kun taas kolmas siirtää huomion siihen, miten legitimiteetti muodostuu arvioijien tulkinnoissa. Omaisuutena ymmärrettynä legitimiteetti viittaa resurssiin tai ominaisuuteen, jonka toimija voi saavuttaa tai menettää (emt., 453). Prosessinäkökulmassa legitimiteetti puolestaan nähdään jatkuvana ja vuorovaikutteisena neuvotteluna, joka rakentuu sosiaalisessa kanssakäymisessä ja vaatii jatkuvaa uusintamista (emt., 459). Vaikka nämä näkökulmat tarjoavat tavan jäsentää legitimiteettiä, ne jäävät tämän tutkimuksen kannalta toissijaisiksi.

Keskeisimmäksi lähestymistavaksi nousee legitimiteetin tarkastelu näkemyksenä. Tällöin legitimiteetti ei ole toimijan pysyvä ominaisuus, vaan arvio, jonka yksilöt tai kollektiivit muodostavat siitä, onko toiminta tai instituutio asianmukainen ja oikeutettu. (Suddaby ym. 2017, 463–464). Näin legitimiteetti rakentuu arvioijien tekemien havaintojen ja tulkintojen kautta. Arvioijana voi toimia joko yksilö tai yhteisö. Yksilö– eli mikrotasolla legitimiteetti ilmenee näkemysarvioina (propiety judgment), eli yksilön käsityksenä arvioitavan kohteen asianmukaisuudesta, kun taas kollektiivisella– eli makrotasolla se näyttäytyy validiteettina, joka voi ilmetä joko enemmistön tunnustamana mielipiteenä tai auktoriteetin tekemänä validointina (emt., 464.)

Legitimiteettiä tarkastellaan tässä viitekehyksessä yksilötason asianmukaisuusarvioiden ja makrotason validiteetin välisenä vuorovaikutuksena. Arvioijien tulkintoihin vaikuttavat samanaikaisesti heidän omat arvoasteikkonsa ja kollektiivinen käsitys yhteisistä normeista. Yksilöiden näkemysarviot muovautuvatkin usein vastaamaan ryhmän validiteettia sosiaalisten paineiden ja institutionalisoitumisen seurauksena (Suddaby ym. 2017, 463–465). Tämä prosessi kytkeytyy sosiaaliseen kontrolliin. Yleisesti validoidun mielipiteen ilmaiseminen tuottaa sosiaalista hyväksyntää, kun taas poikkeava kanta voi johtaa sosiaalisiin sanktioihin (emt. 465). Näin ollen näkemyksenä ymmärretty legitimiteetti yhdistää mikro- ja makrotasot dynaamiseksi

kokonaisuudeksi, joka muodostuu yksilöllisten arvioiden ja kollektiivisten olettamusten yhdistämisestä.

Tässä tutkielmassa legitimiteetti määritellään nimenomaan sosiokognitiiviseksi näkemykseksi, sillä tämä lähestymistapa vastaa parhaiten tutkimusasetelman vaatimuksia. Legitimiteetin käsittäminen prosessina tulisi teoreettisesti liian lähelle legitimaation käsitettä, jota analyysissa käytetty van Leeuwenin (2007, 2008) malli edustaa. Jotta käsitteellinen ero säilyisi selkeänä, tässä työssä legitimaatio ymmärretään niiksi kielellisiksi keinoiksi ja prosesseiksi, joilla legitimiteettiä tuotetaan, kun taas legitimiteetti itsessään on se päämäärä ja havainto, johon puheenvuoroilla tähdätään. Samoin legitimiteetin ymmärtäminen omaisuutena soveltuu tyypillisesti organisaatiotason tarkasteluun, kun taas tässä tutkimuksessa keskiössä ovat kansanedustajien yksittäiset legitimaatiopyrkimykset parlamentaarisessa keskustelussa.

Legitimiteetin tarkastelu näkemyksenä suuntaa analyysin siihen, miten poliittiset puheenvuorot pyrkivät vaikuttamaan yleisön käsityksiin hyväksyttävistä ratkaisuista. Tässä kontekstissa arvioijina toimivat niin äänestäjät, media kuin muut kansanedustajatkin. Näin legitimiteetti voidaan ymmärtää sosiaalisesti muodostuvana käsityksenä toiminnan asianmukaisuudesta ja oikeutuksesta, jossa painottuu havaintoperäinen hyväksyttävyys toimijan sisäisten ominaisuuksien sijaan (Tyler 2006; Suchman 1995; Johnson ym. 2006). Van Leeuwenin legitimaatioteoria tarjoaa välineet tunnistaa ne strategiat, joilla tätä hyväksyttävyyttä rakennetaan, mutta legitimaatio näkemyksenä selittää mihin näillä strategioilla pyritään. Ne pyrkivät muokkaamaan arvioijien henkilökohtaisia arvioita ja kollektiivisia käsityksiä.

2.3. Legitimaatio

Edellä legitimiteetti on määritelty havaintoperäiseksi käsitykseksi toiminnan asianmukaisuudesta ja hyväksyttävyydestä (Tyler 2006; Suchman 1995; Johnson ym. 2006). Tässä viitekehyksessä legitimaatio määrittyy prosessiksi, jonka kautta tätä hyväksyttävyyttä pyritään rakentamaan, ylläpitämään, palauttamaan ja vahvistamaan (Levy 2026, 3). Hurdin (kappale ”Introduction / Definition”) legitimiteettimääritelmän mukaan legitimaatio voidaan nähdä toimintana, jonka avulla toimijat pyrkivät tuottamaan legitimiteettiä osaksi sosiaalista todellisuutta. Legitimaation ytimessä on pyrkimys vastata kysymykseen, miksi jotakin toimintaa, kantaa tai politiikkavaihtoehtoa tulisi pitää hyväksyttävänä. Van Leeuwenin (2007, 92) mukaan legitimaatio rakentuu aina tietyn institutionaalisen järjestyksen puitteissa ja se tulee ymmärtää suhteessa siihen kontekstiin, jossa hyväksyttävyyttä tuotetaan. Tässä tutkimuksessa kontekstina toimii eduskunta, jossa legitimaatio

konkretisoituu poliittisessa puheessa sanavalintoina ja perusteluraken teina, joiden kautta kantojen hyväksyttävyys rakentuu.

Militarisaatiota tarkastellessa legitimaatiolla on erityinen merkitys. Sotilaalliset ratkaisut eivät esiinny poliittisessa keskustelussa neutraaleina vaihtoehtoina, vaan niiden hyväksyttävyys rakentuu aktiivisesti puheessa. Näin legitimaatiostrategiat toimivat keskeisinä mekanismeina, joiden kautta sotilaallisia ratkaisuja esitetään perusteltuina, välttämättöminä tai moraalisesti oikeutettuina. Tämän vuoksi tarkastelemalla legitimaatiota ja sen muotoja on mahdollista tutkia, miten militarisaatio konkretisoituu poliittisessa keskustelussa. Vaikka sotilaalliset ratkaisut usein edellyttävät näkyvää oikeuttamista, legitimaatio ei rajoitu vain niiden perustelemiseen. Myös vaihtoehtoiset, ei-militarisoituneet kannat asemoituvat suhteessa vallitsevaan militarisoituneeseen kontekstiin ja rakentavat hyväksyttävyyttään tämän puitteissa. Tämän vuoksi legitimaatiota tarkastellaan laajemmin mekanismina, jonka kautta erilaisia poliittisia kantoja tehdään ymmärrettäviksi ja hyväksyttäviksi. Näin se tarjoaa välineen analysoida, miten militarisoitunut konteksti jäsentää sekä sotilaallisia ratkaisuja että niitä haastavien ratkaisujen perustelutapoja.

Legitimiteettitutkimuksessa keskeiset käsitteet ovat legitimiteetti, legitimaatio ja delegitimaatio. Tässä tutkielmassa huomio kohdistuu legitimaatioon eli niihin keinoihin, joilla eduskunnan täysistuntokeskusteluissa perustellaan ja oikeutetaan Ottawan sopimusta koskevia kantoja. Delegitimaatio ymmärretään vastaavasti hyväksyttävyyttä purkavana prosessina. Tässä tutkielmassa tarkastellaan kuitenkin pelkkää legitimaatiota tutkielman rajallisen pituuden ja sisällönanalyysin systemaattisuuden varmistamisen vuoksi. Delegitimoivat piirteet tulkitaan kuitenkin osaksi puheenvuoron oman kannan legitimointia, jolloin vaihtoehtoisten ratkaisujen kritiikki toimii keinona vahvistaa omaa perustelua.

Legitimaatiostrategioiden analyysi pohjautuu Van Leeuwenin legitimaatioteoriaan, jonka hän on esitellyt artikkelissaan *Legitimation in discourse and communication* (2007) ja uudelleen teoksessaan Discourse and practice : new tools for critical discourse analysis (2008). Hän luokittelee legitimaation muodot neljään pääkategoriaan: **auktorisointiin** (authorization), **moralisointiin ja moraaliseen arviointiin** (moral evaluation), **rationalisointiin** (rationalization) ja **narrativisointiin** (mythopoesis). Legitimaatiostrategioiden nimet ovat alkuperäiskielellä englanniksi, mutta tässä tutkimuksessa ne on käännetty suomeksi, siten että ne ovat yhteneväisiä suomenkielisen tutkimuskirjallisuuden kanssa (ks. Shilman 2020; Rantanen 2023; Viljanen 2024). Legitimaatiostrategiat voivat ilmetä yksin, sekä yhdessä (Van Leeuwen 2007, 92) eli työn

kontekstissa yksi puheenvuoro voi sisältää yhden tai vaihtoehtoisesti useamman legitimointistrategian yhdistelmän.

Auktorisoinnilla tarkoitetaan legitimaatiotapaa, jossa legitimaatiota rakennetaan vedoten auktoriteettiin. Van Leeuwen (2007, 94–97) erottaa kuusi auktorisoinnin muotoa, jotka voidaan jäsentää henkilöityviin ja persoonattomiin lähteisiin. Henkilöityviin auktoriteetteihin kuuluvat **henkilökohtainen auktoriteetti** (personal authority), joka perustuu puhujan omaan asemaan tai kokemuksiin, **asiantuntija-auktoriteetti** (expert authority), joka nojaa erityisosaamiseen ja validoituun asiantuntija-asemaan, sekä **roolimalliauktoriteetti** (role model authority), jossa oikeutus rakentuu esikuvan, kuten vertaisryhmän jäsenen antaman esimerkin kautta. (Van Leeuwen 2007, 94–96.) Persoonattomiin auktoriteetteihin lukeutuvat puolestaan **persoonaton auktoriteetti** (impersonal authority), jossa oikeutus kytketään tiettyyn normiin, lakiin tai poliittiseen käytäntöön, joka ohjaa ja velvoittaa toimimaan tietyllä tavalla, **perinteiden auktoriteetti** (authority of tradition), joka nojaa vakiintuneisiin käytäntöihin, jolloin toimintatapa hyväksytään usein kyseenalaistamattomana itsestäänselvyytenä, sekä **mukautuminen** (conformity), jossa toiminta oikeutetaan enemmistön esimerkin ja toiminnan kautta**.** (Van Leeuwen 2007, 96–97.)

Moralisointi perustuu jaettuihin arvojärjestelmiin, joita hyödynnetään päätösten legitimaatioissa ilman, että kyseisiä arvoja tehdään näkyviksi tai kiistanalaisiksi. Moraalinen arviointi tuotetaan usein epäsuorasti esimerkiksi adjektiivien avulla, jotka esittävät toimintatapoja esimerkiksi luonnollisina, hyödyllisinä tai normaalina. Nämä sanat ovat ’jäävuoren huippuja’ eli pintamerkkejä laajemmista moraalisista tulkintajärjestelmistä. Näin moraaliset diskurssit muuntuvat yleistetyiksi motiiveiksi, jotka tuottavat yhteiskunnallista hyväksyntää ja lojaaliutta ilman avointa arvokeskustelua. (Van Leeuwen 2007, 97–98.) Van Leeuwen (emt., 97–100) erottaa kolme moralisoinnin muotoa: **arviointi** (evaluation), jossa käytetään arvottavaa kieltä tekemään asiasta väistämättömän; **abstraktio** (abstraction), jossa käytännöt irrotetaan konkretiasta kytkemällä ne laajempiin moraalisiin käsitteisiin; sekä **vertailu** (analogies), jossa toiminta oikeutetaan rinnastamalla se muihin positiivisesti tai negatiivisesti latautuneisiin käytäntöihin.

Rationalisoinnilla Van Leeuwen (2007, 100–105; 2008, 120) viittaa legitimaation muotoon, jossa vedotaan toiminnan vaikutuksiin ja/tai siihen, että se vastaa maailman tai yhteiskunnan oletettua rakennetta. Rationalisointi jakautuu kahteen muotoon: instrumentaaliseen ja teoreettiseen. **Instrumentaalisessa rationalisoinnissa** (instrumental) legitimiteetti muodostetaan korostamalla asian tai teon toimivuutta ja mahdollisuutta tuottaa haluttu lopputulos (Van Leeuwen 2007, 100–103). **Teoreettisessa rationalisoinnissa** (theoretical) oikeutus perustuu väitteisiin siitä, että toiminta

heijastaa todellisuuden, yhteiskunnan tai toimijan ominaisuuksia. Tällöin legitimaatio ilmenee esimerkiksi selityksinä, määritelminä tai ennusteina, joissa toimintaa esitetään väistämättömänä tai luonnollisena (Van Leeuwen 2007, 103–4).

Narrativisoinnin legitimaatiostrategialla van Leeuwen viittaa legitimaation muotoon, joka perustuu tarinallistamiseen, joko **moraalisten opetusten** tai **varoittavien esimerkkien** kautta. Legitimointi moraalisten opetuksien avulla palkitsee sosiaalisten käytänteiden mukaisesta toiminnasta. Varoittavissa tarinoissa luodaan mielikuva siitä, mitä tapahtuu, jos sosiaalisiin käytänteisiin ei mukauduta tai toimitaan sosiaalisten käytänteiden vastaisesti. (van Leeuwen 2007, 105–7.)

3. AINEISTO JA MENETELMÄ

3.1. Eduskunnan täysistuntokeskustelut

Tutkimuksen primääriaineisto muodostuu eduskunnan täysistuntojen pöytäkirjoista, joissa käsitellään hallituksen esitystä Ottawan sopimuksen irtisanomiseksi sekä siihen liittyvää lainsäädäntöä. Aineistoon kuuluu keskustelun ensimmäisen (PTK 67/2025 vp) ja toisen (PTK 70/2025 vp) käsittelyn pöytäkirjat (Eduskunta 2025a; 2025b). Pöytäkirjat ovat yhdistetty yhdeksi kokonaisuudeksi, sillä molemmat käsittelyvaiheet sisältävät tutkimusasetelman kannalta olennaisia puheenvuoroja. Aineisto käsittää 127 puheenvuoroa, joista on rajattu pois tutkimuksen kannalta epäolennaiset osuudet. Karsinta koski puhemiehen puheenvuoroja sekä yksittäisiä puheenvuoroja, jotka keskittyivät vain lainsäädäntöprosessiin tai sen rajaamiseen. Koska keskusteluissa käsitellään sekä Ottawan sopimuksesta irtaantumista että lakimuutoksia, jotka koskevat jalkaväkimiinojen käyttöä, varastointia, tuontia ja siirtoa, analysoidaan täysistuntokeskustelujen puheenvuoroista vain ne puheenvuorot tai niiden kohdat, joissa kansanedustajat perustelevat kantansa Ottawan sopimuksesta irtaantumiseen. Esityksen lakimuutoksia koskevat osiot huomioidaan vain niiltä osin kuin niitä käytetään irtisanomisen puolustamiseen tai vastustamiseen.

Analyysiyksikkönä käytetään yksittäistä täysistunnossa pidettyä puheenvuoroa, koska tutkielma keskittyy eduskunnan täysistuntojen militarisaatioon ja käytettyihin legitimaatiostrategioihin kokonaisuutena. Tutkielma ei pyri analysoimaan puolueiden tai yksittäisten kansanedustajien näkemyksiä. Yksittäisten puheenvuorojen käyttö on perusteltua myös Van Leeuwenin (2007) legitimaatioteorian soveltamisen kannalta: se mahdollistaa selkeän erottelun vain yhtä legitimaatiostrategiaa käyttävien ja useita strategioita yhdistelevien puheenvuorojen välille. Mikäli analyysiyksikkönä käytettäisiin edustajakohtaisia koosteita yksittäisten puheenvuorojen sijaan, useita strategioita sisältävien yksiköiden osuus kasvaisi mahdollisesti epärealistisen suureksi. Tämä heikentäisi mahdollisuutta tilastoida, arvioida ja vertailla eri legitimointitapojen esiintymistiheyttä luotettavasti.

3.2. Teorialähtöinen sisällönanalyysi

Tutkielman analyysimenetelmänä sovelletaan pääosin Tuomen ja Sarajärven (2019) määrittelemään laadullisen sisällönanalyysin teorialähtöistä tapaa jäsentää aineistoa. He kuvaavat sisällönanalyysia menetelmäksi, jolla pyritään aineiston tiiviiseen ja selkeään sanalliseen kuvaukseen, ja se mahdollistaa myös kvantifioinnin hyödyntämisen laadullisen tarkastelun tukena. Laadullisen

sisällönanalyysin prosessi perustuu loogiseen päättelyyn ja tulkintaan, jossa aineisto eritellään ja kootaan uudelleen jäsennellyksi kokonaisuudeksi (emt., 122). Toisin kuin varsinaiset kielelliset analyysimenetelmät sisällönanalyysi keskittyy ensisijaisesti aineiston sisältämiin aiheisiin ja teemoihin. (Vuori 2021). Laadullinen tutkimus jaetaan aineisto- ja teorialähtöiseen lähestymistapaan (Tuomi & Sarajärvi 2019, 121). Siinä missä aineistolähtöisessä analyysissä etenemistä ohjaa itse aineisto, tässä tutkimuksessa käytettävää teorialähtöistä analyysiä ohjaa valmis teoria, malli tai käsitejärjestelmä, jonka pohjalle koodausrunko rakentuu (emt., 122–128).

Tutkielman analyysi muodostuu kahdesta toisiinsa kytkeytyvästä tasosta siten, että militarisaation tarkastelu muodostaa analyysin laajemman kehyksen, jonka puitteissa legitimaatiostrategioita tutkitaan. Koodaus toteutettiin MAXQDA-ohjelmalla, joka mahdollisti aineiston systemaattisen käsittelyn sekä koodiluokkien keskinäisen vertailun. Aineiston sanallisen kuvaamisen ja erittelyn lisäksi aineistoa myös kvantifioitiin, mikä mahdollisti militarisaatiokategorioiden ja legitimaatiostrategioiden esiintymistiheyksien arvioinnin. Tutkimuksessa keskityttiin tunnistamaan aineistosta säännönmukaisuuksia ja hallitsevia linjoja militarisaation ja legitimaation suhteen, mikä on perusteltua sisällönanalyysille tyypillisen tiiviin ja yleistä muotoa kuvaavan lopputuloksen saavuttamiseksi (Tuomi & Sarajärvi 2019, 117) sekä tutkielman rajallisen laajuuden vuoksi. Seuraavaksi esittelen tavat, joilla teorialähtöisen sisällönanalyysin kaksi tasoa toteutetaan.

Ensimmäisellä tasolla eduskunnan täysistuntokeskusteluiden militarisaatiota käsiteltiin militarisaatioanalyysin kautta. Siinä tarkasteltiin puheenvuoroja kolmiportaisen koodauksen avulla, jossa puheenvuorot luokiteltiin militarisoituneiksi, vastentahtoisesti militarisoituneiksi tai ei-militarisoituneiksi. Militarisoituneiksi määriteltiin puheenvuorot, joissa sotilaallinen toimintatapa esitettiin normaalina, toivottavana tai välttämättömänä. Puheenvuoro määritettiin militarisoituneeksi silloin, kun siinä priorisoitiin tai siirrettiin sotilaallinen logiikka muiden politiikkavaihtoehtojen edelle ensisijaiseksi vaihtoehdoksi. Vastentahtoisessa kategoriassa puhuja ilmaisi kriittisyyttä sotilaallista vaihtoehtoa kohtaan, mutta hyväksyi ratkaisun välttämättömyytenä. Tämä rajaus pohjautuu Eastwoodin (2018) määritelmään, jossa militarismin ideologia tuottaa haluttavuutta myös ambivalentisti tai velvollisuuteen nojaavasti. Ei-militarisoituneiksi luokiteltiin puheenvuorot, joissa sotilaalliset ratkaisut torjuttiin kokonaan tai esitettiin yhtenä vaihtoehtona ilman ensisijaiseksi asettamista.

Militarisaatioanalyysin koodauksen avulla tarkastellaan, missä määrin ja millaisin muodoin militarisaatio ilmenee Ottawan sopimuksesta irtautumista koskevissa eduskunnan täysistuntokeskusteluissa. Militarisaatioanalyysin koodausrunko pidettiin erillisenä

legitimaatiostrategioiden koodausrungosta. Tämä esti kahden eri koodausrungon sekoittumisen, mutta samalla se mahdollisti näiden analyysitasojen keskinäisen vertailun myöhemmässä analyysissa. Militarisaation analysoiminen yhdessä legitimaatiostrategioiden kanssa mahdollistaa militarisaation tarkastelun prosesseina, joissa sotilaallisia ratkaisuja tehdään poliittisessa keskustelussa ymmärrettäviksi ja hyväksyttäviksi, eikä militarisaatio typisty pelkästään puheenvuorojen sisällöiksi.

Toisella teorialähtöisen sisällönanalyysin tasolla analysoidaan, millaisin legitimaatiostrategioin Ottawan sopimusta koskevia kantoja puheenvuoroissa oikeutetaan osana militarisaation kontekstia. Tason koodaus ja analysointi perustuvat Van Leeuwenin legitimaatiostrategioihin (2007, 2008), joiden avulla tarkastellaan, miten kansanedustajat legitimoivat kantansa täysistuntokeskustelussa. Aineisto koodattiin ensin legitimaatiostrategioiden alakategorioiden mukaisesti siten, että kustakin puheenvuorosta tunnistettiin ne kohdat, jotka täyttivät yksittäisen alakategorian kriteerit. Mikäli sama puheenvuoro sisälsi useita strategioita tai niiden alakategorioita, se voitiin koodata samanaikaisesti useampaan kategoriaan. Kukin alakategoria koodattiin kuitenkin korkeintaan kerran kutakin puheenvuoroa kohden, jotta koodaus pysyi vertailukelpoisena eikä puheenvuorojen toisteisuus vääristänyt analyysiä. Alakategoriat koottiin tämän jälkeen ylemmän tason legitimaatiostrategioiksi, mikäli puheenvuoro sisälsi yhden tai usean kyseiseen strategiaan kuuluvan alakategorian. Lopuksi analyysissa tarkasteltiin usein toistuvia ilmaisuja ja rakenteita, jotka luonnehtivat eri legitimaatiostrategioita. Analyysin yhteydessä puheenvuorot luokiteltiin erillisessä koodauksessa myös sen mukaan, puolustettiinko vai vastustettiinko niissä Ottawan sopimuksesta irtaantumista. Monitulkintaisissa tapauksissa luokittelu tehtiin sen kannan perusteella, joka muodostui puheenvuorossa hallitsevaksi.

Näin muodostettu koodauskehys toimii tutkimuksen keskeisenä analyysirakenteena, jossa legitimaatiostrategioita tarkastellaan suhteessa militarisaation muodostamaan kehykseen. Delegitimaatiostrategiat rajattiin analyysin ulkopuolelle tutkimuksen rajallisen laajuuden vuoksi, jolloin tarkastelu voitiin kohdentaa täysistuntokeskustelussa ilmeneviin legitimaatiostrategioihin. Samasta syystä analyysi rajattiin ennalta määriteltyihin kategorioihin, eikä uusia luokkia muodostettu aineistolähtöisesti.

4. ANALYYSI

Tässä luvussa esitetään tutkimuksen kaksivaiheinen analyysiprosessi. Ensimmäisessä vaiheessa tarkastellaan militarisaatioanalyysin avulla, missä määrin Ottawan sopimuksesta irtaantumista koskevat eduskunnan täysistuntokeskustelut ilmentävät militarisaation piirteitä ja miten nämä ilmenevät aineistossa. Toisessa vaiheessa analysoidaan puheenvuoroja Van Leeuwenin (2007, 2008) legitimaatiostrategioiden kautta ja tarkastellaan, millaisin keinoin eri kantoja perusteltiin militarisoituneessa kontekstissa.

4.1. Teorialähtöinen sisällönanalyysi militarisaatiosta

Tässä luvussa tarkastellaan, missä määrin ja millaisin tavoin militarisaatio ilmenee Ottawan sopimuksesta irtaantumista koskevissa täysistuntokeskusteluissa. Aineiston koodaus tehtiin teorialähtöisen sisällönanalyysin pohjalta, jonka avulla puheenvuorot on koodattu militarisaatioanalyysin kategorioihin: militarisoitunut, vastentahtoisesti militarisoitunut ja ei-militarisoitunut. Militarisaatioanalyysissä yhden puheenvuoron oli mahdollista kuulua vain yhteen militarisaatioanalyysin kategoriaan. Selkeästi suurimmaksi kategoriaksi muodostui militarisoitunut kategoria, johon kuului 85 puheenvuoroa 127 puheenvuorosta. Vastentahtoisen militarisaation ja ei-militarisoituneen kategorian koot olivat lähes samat siten, että ensimmäiseen kuului 21 ja jälkimmäiseen 20 puheenvuoroa. Kategoriat käsitellään seuraavaksi suuruusjärjestyksessä.

Militarisaatio oli aineiston laajin kategoria ja siihen kuului 85 puheenvuoroa koko aineiston 127 puheenvuorosta. Tämä heijastaa suomalaisen puolustuspolitiikan tämänhetkistä lähes yksimielistä ajattelutapaa. Kategorian puheenvuoroja yhdistää sotilaallisten ratkaisujen priorisointi ja niiden esittäminen ensisijaisina turvallisuuden takaajina. Eastwoodin (2018) määritelmän mukaan militarismi ei ole pelkkää sodan ihannointia, ja tässä aineistossa militarisaatio ilmeneekin kahdessa eri muodossa: välttämättömyytenä sekä sotilaallisuuden ihannointina. Siinä missä vastentahtoinen militarisaatio korostaa päätöksen vaikeutta ja arvoristiriitaa, militarisoituneet puheenvuorot esittävät miinat positiivisena ja tarkoituksenmukaisena ratkaisuna. Tällöin geopolitiikka ei näyttäydy väistämättömänä pakkona, vaan loogisena perusteluna sotilaalliselle suorituskyvylle. Tämä näkyy esimerkissä 1, jossa päätöstä kuvataan välttämättömäksi ja erinomaiseksi ratkaisuksi, joka perustellaan maantieteellä ja miinojen soveltuvuudella Suomen puolustukseen.

> **Esimerkki 1.** ” – – tämä miinajärjestelmä on itse asiassa juuri meidän asevelvollisuuteen perustuvalle puolustusjärjestelmälle todella hyvä, käyttökelpoinen, kustannustehokas järjestelmä. Tuolta pohjoisesta kun me katselemme tätä maailmaa, niin me ymmärrämme myös

> nämä pitkät välimatkat, me ymmärrämme niiden haasteet, me ymmärrämme myöskin sen, miten tämä maantiede käytännössä toteutuu. Kyllä, tämä on erinomainen ja hyvä, että nyt tämä välttämätön ratkaisu tehdään. ”

Militarisoituneen kategorian sisällä havaitaan myös toinen, sävyltään selvästi erilainen puhetapa, joka painottaa sotilaallisen toiminnan ja suorituskyvyn ihannointia. Tämä vastaa Eastwoodin (2018) kuvausta siitä, mitä militarisaatio ei pelkästään ole, eli sodan ja sotilaallisuuden ihannointia. Puheenvuoroissa miinojen palauttamista pidetään merkkinä Suomen puolustuksen vahvuudesta ja historiallisten virheiden korjaamisesta. Sotilaallisen toiminnan ihannoinnin lisäksi puheenvuoroissa näkyivät myös maantieteelliset realiteetit, jotka eivät rajaudu ainoastaan esimerkissä 1. kuvattuun välttämättömyyden logiikkaan. Maantieteellinen asema ei näyttäydy sotilaallisuuden ihannoinnin ohessa pelkkänä realiteettina, vaan pikemminkin oikeutuksena vahvalle sotilaalliselle identiteetille. Geopolitiikka toimiikin aineistossa militarisaation kantavana voimana. Siinä missä osa puhujista tyytyy toteamaan maantieteen asettaman välttämättömyyden, toisille se tarjoaa pohjan ylpeydelle ja sotilaallisen voiman korostamiselle. Tämä näkyy erityisen selvästi esimerkissä 2., jossa sopimuksesta irtaantuminen näyttäytyy toivottuna paluuna Suomen vahvaan puolustusperinteeseen.

> **Esimerkki 2**. ”Näinä aikoina puolustukseen on panostettava, ja todellakin olemme panostaneet maanpuolustukseen ja huoltovarmuuteen. Satsaamme myös ampumaratoihin. Teemme päätöksiä ajatellen aina ensimmäisenä Suomea ja suomalaisia. Emme voi todellakaan jättää korjaamatta aiemmin tehtyjä virheitä, vaan päinvastoin rakennamme yhä turvallisempaa, iskunkestävämpää ja varmempaa Suomea. ”

On kuitenkin huomattava, ettei jako välttämättömän pakon ja sotilaallisen ihannoinnin välillä ole ehdoton, vaan kyse on enemmänkin janasta, jonka päädyt ovat realiteetit ja sotilaallisuuden ihannointi. Aineistossa esiintyy puheenvuoroja, joissa nämä kaksi sävyä kietoutuvat toisiinsa. Niissä irtaantuminen esitetään geopoliittisena pakkona, mutta tätä välttämättömyyttä pehmennetään korostamalla Suomen ja suomalaisten sotilaiden poikkeuksellista osaamista esimerkiksi kertomalla että ”Suomen olosuhteissa jalkaväkimiinoja on mahdollista käyttää vastuullisesti” tai kuvaamalla Suomea ”maailmanluokan osaajaksi miinoittamisessa”. Geopoliittiset realiteetit, kuten Suomen pitkä maaraja Venäjän kanssa, toimivat militarisoituneen kategorian pohjana, jonka kautta sotilaalliset ratkaisut esitetään välttämättömyytenä tai toivottuna paluuna tehokkaaseen puolustukseen. Militarisaatio ei ole aineistossa vain sodan ihannointia, vaan se on rakentunut osaksi yleistä suomalaista turvallisuuspoliittista keskustelua. Tämä selittää muiden kuin sotilaallisten arvojen kaventunutta tilaa julkisissa keskusteluissa. Kun geopolitiikka ja valtion sotilaallinen turvallisuus määritellään ensisijaisiksi, humanitaariset sitoumukset näyttäytyvät toissijaisina vaihtoehtoina.

Vastentahtoisen militarisaation kategoria pohjautuu Eastwoodin (2018) määritelmään militarismista ideologiana, joka tekee sotilaallisesta toiminnasta ja ratkaisuista hyväksyttäviä, vaikka ne eivät olisi lähtökohtaisesti toivottavia. Kategorian puheenvuorojen keskeiset piirteet ovat ristiriitaisuus ja vastentahtoisuus. Ristiriitaisuus näyttäytyy pohdintana kahden tai useamman vaihtoehdon välillä. Tyypillisesti puheenvuorossa ilmennee ristiriita kahden tai useamman vaihtoehdon välillä, jonka jälkeen sotilaallinen vaihtoehto, kuten jalkaväkimiinat, valittiin muiden vaihtoehtojen, kuten sääntöpohjaisen järjestelmän tai humanitaarisen työn, sijasta. Toisena kategorialle tyypillisenä piirteenä ilmeni vastentahtoisuus tai epämukavuus sotilaallista vaihtoehtoa kohtaan, joka esiintyi aineistossa esimerkiksi pahoitteluina tai Ottawan sopimuksen rinnastamisena huonoksi, mutta pakolliseksi teoksi. Kategorian puheenvuoroissa korostettiin myös jalkaväkimiinojen roolia nimenomaan puolustusaseena hyökkäyksellisen käytön sijaan. Esimerkki 3. ilmentää sekä ristiriitaa Ottawan sopimuksen toimivuuden ja miinojen käytön välillä että vastentahtoisuutta irtaantumisen kehystämisellä valitettavaksi tapahtumaksi.

> **Esimerkki 3**. ”On todella valitettavaa, että Venäjän sotatoimet – – ja muut hybridioperaatiot naapurimaita vastaan ovat oikeastaan johtaneet meidät siihen tilanteeseen, että Suomi on nyt irtaantumassa Ottawan sopimuksesta, joka on kieltänyt jalkaväkimiinat ja on ollut erittäin tuloksellinen kansainvälinen sopimus erityisesti miinojen siviiliuhrien vähentämiseksi. Mutta on selvää, että idealismi ei saa mennä realismin edelle, kun kysymys on Suomen turvallisuudesta ja myös suomalaisten turvallisuudesta ja hyvinvoinnista”

Geopoliittiset realiteetit näyttäytyvät keskeisenä jäsentävänä taustana vastentahtoisesti militarisoituneissa puheenvuoroissa. Ne tulevat esiin tavoissa, joilla sotilaallista varautumista perustellaan viittaamalla Suomen maantieteelliseen sijaintiin ja turvallisuusympäristöön. Tällöin sotilaallisia ratkaisuja ei esitetä ensisijaisesti poliittisina valintoina, vaan reaktioina ulkoisiin olosuhteisiin, jotka kehystävät niiden hyväksyttävyyttä. Vaikka sodan kriisikertomuksia ei enää aktiivisesti siirretä sukupolvelta toiselle, geopoliittisten realiteettien merkitys välittyy edelleen tapoihin jäsentää turvallisuutta (Häkkinen & Salasuo 2024, 100). Aineistossa tämä näyttäytyy erityisesti Venäjään liittyvien jännitteiden korostamisena perusteluina sotilaallisten ratkaisujen välttämättömyydelle. Tällöin militarisoituminen ei ole kansanedustajalle ensisijaisesti oma halu tai ideologinen valinta, vaan esitys järkevästä ja ainoasta mahdollisesta tavasta reagoida ympäristöön. Geopolitiikka toimiikin aineistossa eräänlaisena pakottavana tekijänä.

Ei-militarisoitunut kategoria koostui 20 puheenvuorosta, joissa ei normalisoitu tai priorisoitu sotilaallisia ratkaisuja. Tässä kategoriassa sotilaalliset keinot rajatattiin kokonaan pois, jolloin ainoana mahdollisena vaihtoehtona esitettiin Ottawan sopimuksessa pysyminen. Tätä perusteltiin viittaamalla sopimuksen rooliin kansainvälisen sääntöpohjaisen järjestelmän ylläpitämisessä.

Puheenvuoroissa ilmeni myös toinen lähestymistapa, jossa sotilaallisia keinoja pidettiin toissijaisina tai ne mainittiin vain yhtenä vaihtoehtona muiden, kuten humanitaaristen ja sääntöpohjaiseen järjestykseen pohjaavien keinojen joukossa. Esimerkissä 4 sotilaalliset keinot on rajattu kokonaan tarkastelun ulkopuolelle.

> **Esimerkki 4**. Kansainvälinen monenkeskinen järjestelmä ja siitä kiinni pitäminen on Suomen turvallisuuden etu, ja nyt irtautumalla Ottawan sopimuksesta me itse heikennämme tätä meille tärkeää sääntöpohjaista järjestelmää, jonka luomalla tasapainolla pyritään nimenomaan ehkäisemään myös konfliktien syntyä.

Puheenvuorossa turvallisuuden takaaminen tapahtuu ensisijaisesti kansainvälisen sääntöpohjaisen järjestelmän ja monenkeskisen yhteistyön kautta. Tämä edustaa ei-militarisoituneen kategorian ydintä, sillä se haastaa militarisoituneen logiikan muuttamalla turvallisuuden määritelmää. Puolestaan esimerkki 5. havainnollistaa. osassa ei-militarisoituneita puheenvuoroja ilmenevää tapaa vertailla sotilaallisen vaihtoehdon tuottamaa hyötyä suhteessa muihin yhteiskunnallisiin ja kansainvälisiin arvoihin. Ei-militarisoituneessa kategoriassa ensisijaiseksi toimintatavaksi arvotettiin jokin muu kuin sotilaallinen vaihtoehto.

> **Esimerkki 5.** Omassa pohdinnassani henkilömiinojen käyttöönottoa puoltavat perusteet eivät riitä korvaamaan sitä haittaa, joka sääntöperusteiselle maailmalle irtaantumisesta koituu, ja sitä haittaa, jota miinojen lisääntyminen voi siviileille aiheuttaa.

Vaikka suomalaista turvallisuuskeskustelua on kuvattu yksimieliseksi ja vaihtoehdottomaksi (Kaarkoski ym. 2024), aineistosta löydettiin myös ei-militarisoituneita Ottawan sopimuksesta irtaantumista vastustavia puheenvuoroja. Tämä myötäilee Nato-jäsenyyden kannattamista koskevaa tulosta (emt., 44). Tuloksista voidaan päätellä, että vaikka konsensushakuinen ilmapiiri, jota aineistossa ilmeni militarisoituneissa ja vastentahtoisesti militarisoituneissa puheenvuoroissa, pyrkii vaimentamaan muut vaihtoehdot, ei-militarisoitunut kategoria osoittaa, että humanitaarinen ja aseriisuntaan perustuva logiikka on edelleen olemassa yhteiskunnan rakenteissa, vaikkakin se on menettänyt ennen Venäjän hyökkäyssotaa vallinneen valtavirta-asemansa.

Analyysin perusteella täysistuntokeskustelut ilmentävät laaja-alaisesti militarisaation piirteitä. Militarisoituneita puheenvuoroja oli 85 ja vastentahtoisesti militarisoituneita 21, jolloin sotilaallista logiikkaa ilmentäviä puheenvuoroja oli yhteensä 106. Näin ollen noin 84 % puheenvuoroista sijoittuu militarisoituneeseen kehykseen. Laadullisesti tarkasteltuna militarisaatio ei ilmene yksinomaan sotilaallisuuden ihannointina, vaan ensisijaisesti sotilaallisten ratkaisujen esittämisenä välttämättöminä ja rationaalisina. Militarisoituneessa kategoriassa puheenvuorot sijoittuvat janalle, jonka toisessa päässä on sotilaallisuuden ihannointi ja toisessa sotilaallisten ratkaisujen esittäminen

tällaisina lähtökohtina. Vastentahtoisesti militarisoituneissa puheenvuoroissa militarisaatio näyttäytyy ristiriitoina eri vaihtoehtojen välillä sekä varauksellisena suhtautumisena sotilaalliseen ratkaisuun, joka kuitenkin lopulta asetetaan ensisijaiseksi vaihtoehdoksi. Aineisto osoittaa myös, että ei-militarisoituneita näkemyksiä esiintyy, mutta ne asemoituvat suhteessa militarisoituneeseen keskustelukontekstiin. Seuraavassa analyysivaiheessa tarkastellaan, miten nämä militarisaatioanalyysistä esiin nousevat muodot konkretisoituvat legitimaatiostrategioissa ja millaisin keinoin erilaisia kantoja perustellaan tässä kontekstissa.

4.2. Teorialähtöinen sisällönanalyysi legitimaatiosta

Tässä luvussa tarkastellaan, miten legitimaatio ilmenee eduskunnan täysistuntopuheenvuoroissa ja millaisia legitimaatiostrategioita kansanedustajat käyttävät. Tarkastelu etenee käymällä läpi van Leeuwenin (2007, 2008) legitimaatiostrategiat teorian esittämässä järjestyksessä ja analysoimalla niiden sekä alakategorioiden esiintymistä aineistossa. Luvussa esitetään lisäksi taulukko, joka kokoaa yhteen strategioiden ja alakategorioiden esiintymismäärät sekä niiden suhteelliset osuudet. Taulukossa esitetyt prosenttiosuudet kuvaavat legitimaatiostrategioiden määrää suhteessa aineiston puheenvuorojen määrään (n = 127) ja alakategorioiden määrää suhteessa kaikkien alakategoriakoodien määrään aineistossa (n = 346). Taulukossa esitetään myös esimerkkisitaatteja eri legitimaatiostrategioiden alakategorioista.

Aineistossa legitimaatio rakentuu pääasiallisesti useamman kuin yhden strategioiden yhteiskäyttönä. Valtaosassa puheenvuoroista esiintyi samanaikaisesti kaksi tai kolme eri legitimaatiostrategiaa ja yksittäiseen strategiaan tukeutuminen oli poikkeuksellista. Metodologinen valinta sallia analyysiyksikölle useita koodauksia noudattaa Van Leeuwenin (2007, 92) teoriaa, jonka mukaan eri legitimaatiostrategiat kytkeytyvät usein toisiinsa samassa analyysiyksikössä. Ensisijaisen strategian määrittäminen jokaiselle puheenvuorolle olisi ollut tutkimuksen laajuuden kannalta raskasta ja Van Leeuwenin teorian vastaista. Suhteuttamalla alakategoriat kunkin päästrategian yhteenlaskettuun esiintymismäärään on mahdollista tuottaa tarkka kuvaus strategioiden keskinäisistä painotuksista ja vertailla niitä numeerisesti niin pää- kuin alakategoriatasolla.

Kaikista Van Leeuwenin esittämistä legitimaatiostrategioista on aineistossa löydettävissä sekä Ottawan sopimuksesta irtaantumista puoltavia että sitä vastustavia puheenvuoroja. Näin ollen mikään legitimaatiostrategia ei näyttäydy yksiselitteisesti tiettyyn kantaan sidottuna. Puolesta- ja vastaan-puheenvuorojen välillä ei siten ilmene kategorisia eroja legitimaatiostrategioiden käytössä, vaan erot liittyvät pikemminkin strategioiden suhteelliseen painottumiseen. On kuitenkin

huomioitava, etteivät irtaantumista puoltavat puheenvuorot ole yksiselitteisesti militarisoituneita eikä vastustavat puheenvuorot ei-militarisoituneita. Aineistossa on silti havaittavissa selvä painotus, jossa ei-militarisoituneet puheenvuorot sijoittuvat pääosin vastustavaan kantaan, kun taas militarisoituneet ja vastentahtoisesti militarisoituneet puheenvuorot painottuvat irtaantumista puoltavaan kantaan. Näin legitimaatiostrategioita tarkastellaan näiden ulottuvuuksien risteyskohdassa, ei niiden suorana vastinparina. Puoltavissa puheenvuoroissa strategioita esiintyy määrällisesti enemmän kuin vastustavissa, mikä heijastuu myös alakategorioiden lukumäärissä. Tätä selittää osaltaan vastustavien puheenvuorojen vähäisempi määrä, sillä aineistossa irtaantumista puoltavia puheenvuoroja oli 105 ja vastustavia 22.

Taulukko 1: Legitimaatiostrategioiden prosenttiosuudet, esitettynä alakategorioiden prosenttiosuuksien, lukumäärien ja esimerkkisitaattien kanssa.

Legitimaa-tiostrategia	**Osuus legiti-maatio-strate-gioista**	**Alakategoria**	**Määrä ja osuus legitimaa-tio-strategian sisällä**	**Esimerkkisitaatti**
Auktorisointi	27,5 %			
		Henkilökohtainen auktoriteetti	17 17,9 %	”Asuin aikoinaan puolitoista vuotta miinojen keskellä, ja olen nähnyt ihmisen kuolevan miinaan, olen nähnyt lasten loukkaantuvan miinaan” ”Olen toiminut eduskunnan puolustusvaliokunnassa vuodesta 2011 alkaen, jo ennen kuin Suomi liittyi Ottawan jalkaväkimiinat kieltävään sopimukseen”
		Asiantuntija-auktoriteetti	47 49,5 %	”Puolustusvoimat eivät koskaan kannattaneet jalkaväkimiinoista luopumista. Puolustusvoimat kannattaa Ottawan sopimuksesta nyt irtaantumista” ”Punainen Risti on antanut todella, todella vahvan lausunnon ja vedonnut Suomeen, että emme olisi näin päättämässä”
		Roolimalli-auktoriteetti	1 1,1 %	”Ruotsi pitääkin Suomea nykyään sotilaallisen varautumisen kaukokatseisena esikuvanaan”
		Persoonaton auktoriteetti	45 47,4 %	”Ottawan sopimuksen on allekirjoittanut yli 160 maata. Toisin sanoen kyseessä on hyvin kattava ja vaikuttava kansainvälinen sopimus, jolla yhteisiä sääntöjä luodaan.” ”toimimme sopimusten mukaan, toimimme sääntöjen mukaan, vahvimmin myös osoitamme tukea tälle sopimusperusteiselle järjestelmälle.”
		Perinteiden auktoriteetti	3 3,2 %	”Suomalaisella sotilaalla on ollut aina tiukka miinoittamiskuri”
		Mukautuminen	44 46,3 %	”Saman ratkaisun ovat tehneet aiemmin tänä vuonna jo Baltian maat ja Puola” ”Tässä salissa on varsin laaja yhteisymmärrys siitä, että jalkaväkimiinat tarvitaan Suomen turvaksi.”
Moralisointi	33,8 %			
		Arviointi	113 57,1 %	”Tämä vastuullinen päätös täällä saadaan tänään tehtyä”

				”Tämä lähettää erittäin ikävän signaalin maailmalle”
		Abstraktio	58 29,3 %	”Tulen äänestämään jalkaväkimiinat kieltävästä Ottawan sopimuksesta irtaantumisen ja siten Suomen turvallisuuden puolesta”
		Vertailu	27 13,6 %	” On parempi, että me asennamme Suomen maankamaralle itse niitä miinoja, kuin se, että niitä asentaa tänne vihollinen.”
Rationalisointi	35,3 %			
		Instrumentaalinen	96 45,5 %	” Mitä useampi maa eroaa Ottawan sopimuksesta ja valmistautuu käyttämään henkilömiinoja, sitä enemmän siviilien turvallisuus heikkenee maailmanlaajuisesti” ” Nyt hallitus palauttaa Puolustusvoimille keinon, joka on erityisesti Suomen maastossa ja olosuhteissa erittäin tehokas”
		Teoreettinen	115 54,5 %	”Maailma on muuttunut, Venäjä ei” ”Henkilömiinat eivät erottele siviilejä sotilaista.” ”Meillä on pitkä raja aggressiivisesti toimivan Venäjän kanssa”
Narrativisointi	3,5 %			
		Varoittava esimerkki	7 58,3 %	” Ukraina jäi kahden maailman väliin Venäjän armoille ja oli jo vuosia aiemmin riisunut itseltään niin ydinaseet kuin jalkaväkimiinatkin, siis keskeiset osat omaa puolustustaan. Aseistariisunta ei tarjonnut rauhaa vaan sotaa aseista riisuttua vastaan”
		Moraalinen opetus	5 41,17 %	”Sarana on luovutetusta Karjalasta, josta isäni ja mummoni ovat joutuneet lähtemään. Se sarana ja Suomen lippu muistuttavat siitä, mitä meillä on rajan takana, ja ne muistuttavat siitä, että siitä rajasta, mikä meillä nyt on, pidetään kiinni, noudatetaan sitä diplomaattista kehikkoa, sopimuksellista kehikkoa ja kaikkia niitä laillisia keinoja, mitä meillä on käytettävissä.”

4.2.1. Auktorisointi

Auktorisointi oli kolmanneksi suurin legitimaatiostrategia ja sen osuus kaikista legitimaatiostrategioista oli 27,5 %. Strategian yleisyyttä voidaan pitää hieman odotettua vähäisempänä, sillä maanpuolustusta ja kansainvälisiä sopimuksia koskevan parlamentaarisen keskustelun olisi voinut olettaa nojaavan ensisijaisesti asiantuntijatietoon ja virallisiin lausuntoihin. Auktorisoinnin sisällä havaittiin kuitenkin selkeä keskittymä, jossa asiantuntija-auktoriteetti, persoonaton auktoriteetti ja mukautuminen muodostivat hallitsevan kolmikon.

Näiden alakategorioiden runsasta esiintymistä selittää pyrkimys tuottaa legitimaatiota kollektiivisen validiteetin kautta. Suddabyn ym. (2017, 464) mukaan kollektiivinen validiteetti tarkoittaa käsitystä, jonka suurin osa yhteisöstä jakaa tai jonka tunnustettu auktoriteetti on vahvistanut. Tässä aineistossa asiantuntija-auktoriteetti kytkeytyy nimenomaan tähän auktoriteetin antamaan vahvistukseen. Samalla mukautuminen vastaa Suddabyn ym. (2017) kuvaamaa enemmistön mielipidettä, kun taas persoonaton auktoriteetti, kuten laki tai säädökset toimivat vakiintuneena kollektiivisen validoinnin lähteenä. Nämä kolme kategoriaa muodostavatkin aineistossa kokonaisuuden, joka pyrkii ylittämään yksittäisen puhujan subjektiivisen näkemyksen ja ankkuroimaan argumentit yleisesti tunnustettuun hyväksyttävyyteen. Näin tarkasteltuna kollektiiviseen validiteettiin nojaava auktorisointi viittaa siihen, että sotilaallisiin ratkaisuihin liittyvä ajattelu näyttäytyy tässä kontekstissa laajasti hyväksyttynä tai ainakin helposti hyväksyttävänä tehtävänä. Puheenvuoroissa sotilaalliset ratkaisut voidaan ankkuroida yleisesti tunnustettuun hyväksyttävyyteen ilman, että niiden peruslähtökohtaa kyseenalaistetaan laajasti.

Asiantuntija-auktoriteetti nousi alakategorioista suurimmaksi, ja siinä keskeisimmäksi asiantuntijatahoksi profiloituivat Puolustusvoimat ja sotilasasiantuntijat. Sotilaallista asiantuntijuutta hyödynnettiin laajasti sekä sopimuksesta irtaantumista puoltavissa että sitä vastustavissa puheenvuoroissa, mikä osoittaa, ettei asiantuntija-auktoriteetti itsessään ohjaa kantojen perustelua tiettyyn lopputulokseen. Huomionarvoista on, että Puolustusvoimien asiantuntijuus toimi legitimiteetin lähteenä myös irtaantumista vastustavissa puheenvuoroissa. Tällöin siihen vedottiin osoitettaessa miinojen rajallinen hyödyllisyys tai vaihtoehtoisten ratkaisujen riittävyys. Tämä viittaa siihen, että myös ei-militarisoituneiden kantojen on mahdollista rakentua sotilaalliseen asiantuntijuuden varaan militarisoituneessa keskustelukontekstissa. Myös persoonattoman auktoriteetin lähteissä, kuten Ottawan sopimuksessa ja hallituksen mietinnöissä, havaittiin retorista joustavuutta: samaan sopimustekstiin tukeuduttiin molemmin puolin asettelua joko korostamalla sopimuksen asettamia kieltoja tai osoittamalla sen mahdollistamia irtaantumisprosesseja. Vastaavasti akateemisia asiantuntijoita ja humanitaaristen järjestöjen lausuntoja hyödynnettiin asiantuntijalähteinä ainoastaan irtaantumista vastustavissa puheenvuoroissa.

Mukautumisen alakategoriassa legitimaatiota rakennettiin vetoamalla vertaisryhmiin ja niiden toimintaan. Sopimuksesta irtaantumista vastustavissa puheenvuoroissa korostui tarve mukautua kansainvälisen yhteisön ja muiden sopimusmaiden linjaan. Irtaantumista puoltavissa puheenvuoroissa mukautuminen taas kohdistui eduskunnan sisäiseen yksimielisyyteen yli puoluerajojen sekä muihin Venäjän rajamaihin, jotka eivät ole Ottawan sopimuksessa. Kontrastina näille kollektiivisille validoinnin muodoille henkilökohtainen auktorisointi näyttäytyi puhtaasti

yksilötasoon perustuvana. Tässä keskisuuressa kategoriassa kantoja oikeutettiin vetoamalla omaan varusmieskokemukseen tai poliittiseen historiaan, mutta poikkeuksellisesti tätä strategiaa hyödynsivät ainoastaan Ottawan sopimuksesta irtaantumista puoltavat edustajat.

Roolimalliauktoriteetti ja perinteiden auktoriteetti jäivät marginaalisiksi alakategorioiksi. Ne esiintyivät aineistossa vain satunnaisesti, esimerkiksi viittauksina Ruotsiin esikuvana tai pitkään miinoituskäytäntöön, ja ainoastaan irtaantumista puoltavissa puheenvuoroissa. Näiden legitimointitapojen vähäinen käyttö viittaa siihen, että keskustelussa painottuu nykyhetkeen ja turvallisuuspoliittisiin realiteetteihin perustuva legitimaatio historiallisten ja identiteettiperustaisten viittausten sijasta.

On kuitenkin huomionarvoista, että samojen legitimiteetin lähteiden hyödyntäminen sekä puolesta että vastaan kannassa rajoittui pääasiassa asiantuntija- ja persoonattomaan auktoriteettiin. Muissa auktorisoinnin alakategorioissa legitimaatio rakentui eri lähteiden varaan riippuen kannasta, esimerkiksi mukautumisen kohteiden vaihdellessa kansainvälisestä sopimusyhteisöstä eduskunnan sisäiseen konsensukseen tai geopoliittisesti samankaltaisiin valtioihin. Tämä viittaa siihen, että militarisoituneessa keskustelukontekstissa legitiimeinä pidettyjen auktoriteettien kirjo on rajautunut erityisesti turvallisuus- ja puolustuspoliittisiin viitekehyksiin. Samalla konteksti jäsentää tapoja, joilla auktorisointia voidaan hyödyntää, ohjaamalla sitä kohti kollektiivisesti tunnustettuja ja turvallisuuspoliittisesti relevantteja lähteitä.

4.2.2. Moralisointi

Moralisointi muodosti aineiston toisiksi suurimman legitimaatiostrategia 33,8 %:n osuudella. Tulos osoittaa, että hyväksyttävyyttä rakennetaan aineistossa merkittävästi arvoihin nojaten, eikä pelkästään esimerkiksi rationaalisuuden kautta, joka oli aineiston suurin legitimaatiostrategia. Suomalaisessa kontekstissa maanpuolustus ei ole ainoastaan tekninen tai rationaalinen kysymys, vaan se on syvästi ankkuroitu kansalliseen identiteettiin ja historialliseen jatkumoon (Häkkinen & Salasuo 2024, 89–101). Maanpuolustus koetaan yhteisöllisenä velvollisuutena ja turvallisuuden takaajana (Maanpuolustustiedotuksen suunnittelukunta 2025, 2.3 & 3.1), mikä selittää tunneperäisen puheen korostumista rationaalisuuden ja teknisten asiantuntija-argumenttien rinnalla.

Arviointi oli ylivoimaisesti suurin moralisoinnin alakategoria. Arvioinnissa legitimaatiota rakennetaan käyttämällä arvottavia adjektiiveja. Suuren kokonsa takia alakategoriassa on paljon erilaisia keinoja käyttää arviointia, mutta suurimmiksi erillisiksi ryhmiksi muodostuivat sopimuksesta irtaantumisen tai siinä pysymisen määritteleminen hyväksi tai pahaksi teoksi. Puoltavissa

puheenvuoroissa sopimuksesta eroamista arvotettiin vastuullisuuden ja turvallisuuden kautta. Irtaantumista puoltavissa puheenvuoroissa korostui myös Ottawan sopimukseen viittaaminen virheenä. Vastustavissa puheenvuoroissa irtaantumista arvotettiin surulliseksi ja vastuuttomaksi päätökseksi. Arvioinnilla jäsentää siten sitä, mikä näyttäytyy hyväksyttävänä turvallisuuspoliittisena ratkaisuna.

Abstraktiossa legitimaatiota rakennettiin linkittämällä konkreettinen teko abstraktiin arvoon, kuten humanitaarisyyteen, sotaan, kärsimykseen ja turvallisuuteen. Vastustavissa puheenvuoroissa sopimuksessa pysyminen abstrahoitiin humanitaarisyydeksi, kun taas irtaantuminen rinnastettiin kansainvälisen sääntöpohjaisen järjestyksen heikentämiseen. Puoltavissa kannoissa irtaantuminen ja jalkaväkimiinojen salliminen taas abstrahoitiin ensisijaisesti turvallisuudeksi ja sodan välttämiseksi. Alakategorian avulla mielipiteitä jakava objekti, kuten jalkaväkimiina, oli mahdollista kehystää jopa humanitaarista työtä tukevaksi instrumentiksi, mikä hämärtää toiminnan konkreettisia seurauksia ja korostaa sen hyväksyttävyyttä.

Vertailu jäi määrällisesti pienimmäksi alakategoriaksi ja sen käyttö oli jyrkästi jakautunutta. Samoja vertailuita ei siis käytetty legitimoimaan molempia kantoja. Irtaantumisen puolustajat rakensivat legitimaatiota vertaamalla Suomea ’vastuuttomiin miinakäyttäjiin’, jolloin kontrastin avulla voitiin korostaa, ettei Suomi kuulu tähän ryhmään, vaan sen toiminta näyttäytyy poikkeuksellisen eettisenä ja vastuullisena. Vertailuissa korostui myös uhkakuvien ulkoistaminen, sillä mahdollinen siviiliuhri esitettiin poikkeuksetta vihollisen, eikä Suomen aiheuttamaksi. Vastustavissa kannoissa Suomea verrattiin esimerkiksi autoritäärisiin tai muuten kyseenalaisesti toimiviin valtioihin todeten, että irtaantuminen siirtäisi maan tähän epäeettisenä pidettyjen valtioiden joukkoon. Vastustavissa kannoissa nostettiin esille myös, ettei miinojen tuomaa sotilaallista hyötyä voida verrata tasapainoisesti niiden luoman inhimillisen kärsimyksen kanssa.

Moralisoinnin legitimaatiostrategian keskeinen asema viittaa siihen, että militarisoituneessa keskustelussa hyväksyttävyyttä ei rakenneta ainoastaan vetoamalla tehokkuuteen tai välttämättömyyteen, vaan myös esittämällä ratkaisut moraalisesti oikeina tai väärinä. Tämä selittyy puheenvuorojen tarpeella vaikuttaa yleisön, eli muiden kansanedustajien ja kansalaisten näkemysarvioihin (propriety judgments). Puhujat eivät ainoastaan esitä faktoja, vaan pyrkivät resonoimaan kuulijoiden sisäisen oikeudentajun kanssa esittämällä toiminnan moraalisesti välttämättömänä. Legitimiteetin saavuttaminen edellyttää, että yleisö kokee toiminnan vallitsevien normien mukaiseksi. Moralisoinnin ja moraalisen arvioinnin legitimaatiostrategia toimii siltana poliittisten kantojen ja yleisön arvomaailman välillä muuntaen poliittiset ratkaisut moraalisiksi

kysymyksiksi, joihin on helpompi samaistua ja joita on helpompi pitää legitiimeinä. Näin legitimaatio kytkeytyy arvioijien oikeudentajuun ja jaettuihin arvokäsityksiin, joiden kautta myös sotilaallisten ratkaisujen hyväksyttävyys rakentuu. Legitimaatiostrategioilla ei ainoastaan pyritä vakuuttamaan kuulijaa asian järkevyydestä, vaan myös määrittelemään sitä, mikä näyttäytyy sosiaalisesti hyväksyttynä ja normaalina.

4.2.3. Rationalisointi

Rationalisointi muodosti aineiston suurimman legitimaatiostrategian, kattaen 35,5 % kaikista strategioiden esiintymistä, mikä korostaa sen keskeistä roolia eduskuntapuheenvuorojen oikeuttamisessa. Rationalisointi sisälsi isoimman yksittäisen alakategorian eli teoreettisen rationalisoinnin, jota löytyi yhteensä 115 puheenvuorosta. Myös instrumentaalinen rationalisointi erottui aineistosta merkittävän sisäisen polarisaationsa vuoksi. Kun alakategoriaa käytettiin sopimuksesta irtaantumisen vastustamiseen vain 7,3 prosentissa tapauksista, irtaantumisen puolustamisessa sen osuus oli 92,7 prosenttia.

Instrumentaalisessa alakategoriassa legitimaatiota rakennettiin toiminnan tarkoituksenmukaisuuden avulla. Irtaantumista kannattavissa puheenvuoroissa miinat instrumentalisoitiin tehokkaiksi ja Suomen erityisolosuhteisiin sopiviksi puolustusvälineiksi, joiden esitettiin edistävän suoraan kansallista turvallisuutta ja puolustuskykyä. Sopimuksessa pysymistä puoltavissa puheenvuoroissa puolestaan instrumentalisoitiin osallisuus Ottawan sopimukseen, jonka nähtiin olevan välttämätön väline kansainvälisen sääntöpohjaisen järjestelmän ylläpitämiseksi. Lisäksi irtaantuminen esitettiin tekijänä, joka heikentäisi siviilien turvallisuutta. Voidaankin todeta, että siinä missä irtaantumisen kannattajat instrumentalisoivat miinat työkaluiksi, vastustajat instrumentalisoivat itse sopimuksen normien ylläpitämisen välineeksi.

Teoreettisessa rationalisoinnissa legitimaatiota rakennettiin kuvaamalla ’todellisuuden rakennetta’ joka tekee ratkaisusta välttämättömän. Sopimuksesta irtaantumista vastustavat puheenvuorot vetosivat teoreettisesti sääntöpohjaiseen maailmanjärjestykseen ja sen toimintalogiikkaan. Molemmat osapuolet hyödynsivät teoreettista rationalisointia kuvatessaan sodan logiikkaa, mutta eri painotuksilla. Vastustajat kytkivät puheen miinojen tuhovoimaan ja sodankäyntiä sääteleviin humanitaarisiin sääntöihin, kun taas kannattajat kuvasivat miinojen roolia osana suomalaista puolustusta, sekä sodan arvaamatonta ja brutaalia luonnetta. Molemmissa kannoissa kuvailtiin maailmaan, Euroopan tai turvallisuuspolitiikan muuttunutta tilaa, mutta tätä ilmeni enemmän irtaantumista puolustavissa puheenvuoroissa. Erityisesti irtaantumista puolustavissa puheenvuoroissa

korostui muuttunut maailmanpoliittinen tila, Venäjän toiminnan ja olemuksen kuvaaminen sekä Suomen haavoittuva maantieteellinen sijainti. Nämä tekijät yhdistettiin usein argumentiksi, jossa Suomen sijainti Venäjän naapurina tekee puolustuksen vahvistamisesta objektiivisen välttämättömyyden.

Rationalisoinnin keskeinen asema viittaa siihen, että militarisoituneessa kontekstissa hyväksyttävyyttä rakennetaan esittämällä ratkaisut loogisina ja välttämättöminä reaktioina ulkoisiin olosuhteisiin. Samalla aineisto viittaa siihen, että rationaalisiin ja välttämättömyyttä korostaviin perusteluihin kytkeytyy usein myös muiden legitimaatiostrategioiden elementtejä, kuten moralisointia ja sen alakategorioita.

4.2.4. Narrativisointi

Narrativisointi jäi aineistossa hyvin vähäiseksi vain 3,5 % osuudella, mikä tekee siitä poikkeuksellisen legitimaatiostrategian suhteessa muihin. Tämä on merkittävää erityisesti siksi, että aiemmassa tutkimuksessa suomalaisen turvallisuuspoliittisen keskustelun on osoitettu rakentuvan tarinallisuuden varaan (ks. Kaarkoski ym. 2024). Tässä aineistossa tällainen tarinallinen kehystys jää kuitenkin marginaaliseksi. Narrativisoinnin vähäisyys viittaa siihen, että militarisoituneessa keskustelukontekstissa hyväksyttävyyttä ei rakenneta ensisijaisesti historiallisten kertomusten tai sotaan liittyvien muistikuvien kautta, vaan pikemminkin nykyhetkeen ja tulevaisuuden uhkakuviin nojaamalla. Erityisesti sotatarinoiden kuten jatkosodan muistelun kautta rakentuva sotilaallisuuden ihannointi puuttui aineistosta lähes kokonaan, mikä erottaa nämä keskustelut perinteisemmistä kansalliseen identiteettiin kietoutuvista turvallisuuspoliittisista puhetavoista.

Siitä huolimatta narratiivisia elementtejä esiintyi rajatusti erityisesti irtaantumista kannattavissa puheenvuoroissa, joissa vedottiin varoittaviin esimerkkeihin tulevaisuudesta. Puheenvuoroissa viitattiin esimerkiksi Ukrainan sotaan tai muiden valtioiden puolustusratkaisuihin, joiden avulla havainnollistettiin sitä, mitä voisi tapahtua, mikäli puolustuskyky osoittautuu riittämättömäksi. Narrativisointi kohdistui siten ensisijaisesti mahdollisten seurausten konkretisoimiseen, ei menneisyyden kokemusten kautta rakentuvaan identiteettipuheeseen. Kokonaisuutena narrativisoinnin rajallinen rooli korostaa sitä, että militarisoituneessa keskustelussa legitimointi rakentuu ennemmin välttämättömyyden ja seurausten ennakoinnin kuin historiallisten kertomusten varaan.

5. JOHTOPÄÄTÖKSET

Tulosten perusteella militarisaatiota esiintyy laajasti tarkastelluissa keskusteluissa. 84 prosenttia täysistuntokeskusteluiden puheenvuoroista luokiteltiin militarisoituneiksi. Militarisaatio ilmeni aineistossa erityisesti sotilaallisten ratkaisujen korostumisena, niiden esittämisenä välttämättöminä sekä puolustuskyvyn vahvistamisen asettumisena keskeiseksi lähtökohdaksi turvallisuuspoliittisessa ajattelussa. Näin ollen militarisaatio ei näyttäydy ainoastaan yksittäisinä puheenvuoroina, vaan laajemmin keskustelua jäsentävänä ilmiönä, jonka puitteissa poliittisia kantoja oikeutetaan.

Militarisaatio ei ilmene aineistossa yksiselitteisenä, vaan siihen liittyy myös vastentahtoinen ulottuvuus. Yhteensä 21 puheenvuoroa ilmensi vastentahtoista militarisaatiota, jossa sotilaalliset ratkaisut esitettiin ensisijaisina, mutta samalla ongelmallisina tai ei-toivottuina. Tällaisissa puheenvuoroissa korostui jännite muiden kuin sotilaallisiin arvoihin linkittyvien mielipiteiden ja turvallisuuspoliittisen pakon välillä, mikä osoittaa, ettei militarisaatio ilmene pelkästään sotilaallisuuden ihannointina tai yksiselitteisenä hyväksyntänä.

Militarisaatioanalyysin tulokset viittaavat siihen, että militarisoituneet kannat ovat saavuttaneet hallitsevan aseman suomalaisessa turvallisuuspoliittisessa keskustelussa. Kuten aiemmassa Nato-jäsenyyttä koskevassa tutkimuksessa on havaittu (ks. Kaarkoski ym. 2024), valtaosa puheenvuoroista asettuu sotilaallisesti painottuneen linjan taakse. Pienempi joukko taas korostaa turvallisuuskäsitystä, jossa humanitaariset normit ja sääntöpohjainen järjestelmä nähdään keskeisenä perustana turvallisuudelle. Näitä kantoja perusteltiin aineistossa erityisesti persoonattomaan auktoriteettiin nojaten sekä teoreettisen rationalisoinnin kautta korostaen kansainvälisen järjestelmän toimivuutta. Sotilaallisiin ratkaisuihin nojaava ajattelu toimii kuitenkin koko keskustelua jäsentävänä viitekehyksenä. Enemmistö esittää sotilaalliset ratkaisut välttämättöminä, kun taas vaihtoehtoiset näkökulmat ovat marginalisoituneet. Tämä viittaa turvallisuuspoliittisen puheen kehityskulkuun, jossa ei-sotilaallisten arvojen asema heikentyy ja turvallisuuspoliittinen keskustelu kaventuu.

Legitimaatioanalyysi tarkentaa, millaisin keinoin hyväksyttävyyttä tuotettiin eduskunnan täysistuntokeskusteluissa. Rationalisointi oli aineiston yleisin strategia (122 puheenvuoroa), mutta sitä seurasi tiiviisti moralisointi (117 puheenvuoroa) ja kohtalaisen tiiviisti myös auktorisointi (95 puheenvuoroa). Narrativisoinnin osuus jäi selvästi vähäisemmäksi (12 puheenvuoroa). Tulokset osoittavat, että legitimaatio ei perustu aineistossa vain yhteen perustelutapaan, vaan se muodostuu useiden strategioiden yhdistelmänä. Erityisesti rationalisoinnin ja moralisoinnin yhdistelmä muodosti keskeisen pohjan legitimaatiolle. Määrällisesti suurimpana strategiana rationalisointi tukeutui myös

auktorisointiin, jossa erityisesti Puolustusvoimien ja sotilasasiantuntijoiden asiantuntijanäkemykset tukivat rationaalisen legitimaation muodostumista. Vaikka rationalisointi tunnistettiin aineiston hallitsevaksi legitimaatiostrategiaksi, se esiintyi harvoin puheenvuoron ainoana legitimaatiotapana.

Rationalisoinnin rooli nousee aineistossa keskeiseksi, sillä sen kautta sotilaalliset ratkaisut kehystetään välttämättöminä ja tilanteen sanelemina vaihtoehtoina, mikä tekee niistä ainoan realistisena näyttäytyvän toimintatavan. Rationalisointi ei rajaudu pelkästään militarisoituneisiin puheenvuoroihin, vaan se korostuu voimakkaasti myös vastentahtoisesti militarisoituneissa kannoissa. Näin rationalisointi toimii keskeisenä mekanismina, jonka kautta sotilaallisia ratkaisuja esitetään välttämättöminä riippumatta puhujan suhtautumisesta niihin. Tämä osoittaa, että militarisaatio ei ole pelkästään keskustelun sisältö, vaan sitä ohjaava logiikka. Se määrittää, millaiset ratkaisut näyttäytyvät mahdollisina ja millaiset sulkeutuvat keskustelun ulkopuolelle.

Tulosten keskeinen havainto liittyy siihen, miten legitimaatio kytkeytyy militarisaatioon. Militarisaation ilmenemistä voidaan jäsentää janana, jonka toisessa päässä korostuu sotilaallisuuden ihannointi ja toisessa ratkaisujen välttämättömyys. Aineistossa sotilaalliset ratkaisut esitetään näiden ulottuvuuksien kautta joko myönteisesti arvotettuina tai ulkoisten olosuhteiden pakottamina vaihtoehtoina. Tämä militarisaation sisäinen jäsennys heijastuu legitimaatiostrategioihin. Moralisointi tuottaa sotilaallisille ratkaisuille myönteistä arvottamista, kun taas rationalisointi rakentaa niiden välttämättömyyttä. Strategiat eivät kuitenkaan esiinny erillään, vaan yhdistyvät usein samassa puheenvuorossa, jolloin ratkaisut esitetään samanaikaisesti sekä oikeina että pakollisina.

Aiemman tutkimuksen perusteella historiallisten kokemuksien ja kollektiivisen muistamisen roolin oli odotettu olevan keskeisempää sotilaallisten ratkaisujen legitimaatioissa. Tätä kuvastaa esimerkiksi Kaarkosken ym. (2024) kuvaus suomalaista turvallisuuspoliittisesta ajattelusta, jota leimaa historiallisiin kokemuksiin kytkeytyvä, rationaaliseksi koettu pelko, jossa menneisyys toimii perustana ratkaisujen oikeuttamiselle. Tämän tutkielman aineistossa historiallisiin kertomuksiin nojaava narrativisointi jäi kuitenkin vähäiseksi. Sopimuksesta irtaantumista perusteltiin harvoin suoraan sodan muistoihin tai historiallisiin tapahtumiin vedoten, jolloin legitimaatio tapahtui nykyhetken turvallisuustilanteen ja ratkaisujen välttämättömyyden kautta. Historiasta kumpuava tarinallisuus ei siis toimi aineistossa eksplisiittisenä legitimaatiokeinona, vaan se vaikuttaa keskustelun taustalla. Näin historialliset kokemukset jäsentyvät pikemminkin hiljaisiksi oletuksiksi kuin avoimesti artikuloiduiksi kertomuksiksi, mikä selittää niiden vähäisen näkyvyyden puheessa. Tämä viittaa siihen, että muuttuneessa turvallisuuspoliittisessa tilanteessa legitimaatio muodostuu enemmän nykyhetken välttämättömyyden korostamisen kuin menneisyyden kertomusten kautta.

Kokonaisuutena tulokset viittaavat siihen, että muuttunut turvallisuustilanne on lisännyt sotilaallisten ratkaisujen merkitystä ja muokannut niiden käsittelyn ja oikeuttamisen tapoja. Militarisaatio ei näyttäydy pelkästään politiikan sisältönä, vaan myös keskustelua jäsentävänä logiikkana, joka määrittää, millaiset perustelut näyttäytyvät uskottavina ja hyväksyttävinä. Tämä osoittaa, että myös kielelliset ja argumentatiiviset käytännöt muotoutuvat muuttuneessa turvallisuustilanteessa.

Tutkimuksen tuloksia on kuitenkin tarkasteltava suhteessa sen rajoitteisiin. Aineisto koostuu eduskunnan täysistuntokeskusteluista, jotka edustavat institutionaalista ja julkista poliittista puhetta. Näin ollen tulokset eivät ole suoraan yleistettävissä kaikkeen turvallisuuspoliittiseen keskusteluun, kuten mediaan tai kansalaiskeskusteluun. Lisäksi analyysin keskittyminen Ottawan sopimuksesta irtaantumiseen ja jalkaväkimiinojen palauttamiseen voi korostaa käydyn keskustelun militarisaation piirteitä suhteessa laajempaan keskusteluun.

Jatkotutkimuksessa olisi hyödyllistä tarkastella, miten militarisaatio ja legitimaatio ilmenevät esimerkiksi mediassa tai kansalaiskeskusteluissa, sillä tämä mahdollistaisi eri keskustelukontekstien vertailun ja syventäisi ymmärrystä siitä, missä määrin havaittu militarisaatio on ominaista juuri eduskuntakeskustelulle tai vastaavasti laajemmin turvallisuuspoliittiselle keskustelulle. Lisäksi ajallinen vertailu voisi syventää ymmärrystä siitä, miten muutokset turvallisuusympäristössä näkyvät poliittisessa puheessa. Tätä voisi tarkastella vertaamalla, millaisin legitimaatiostrategioin ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa perusteltiin vielä 2010-luvulla ja miten legitimaatiostrategioiden käyttö on muuttunut Venäjän hyökkäyssodan jälkeen. Vertailun avulla olisi mahdollista tarkastella, miten legitimaatio muodostuu eri tavoin militarisoituneissa konteksteissa, sekä miten muutokset turvallisuusympäristössä vaikuttavat siihen, millaiset poliittiset ratkaisut ja vaihtoehdot näyttäytyvät mahdollisina tai hyväksyttävinä.

LÄHTEET

Primääriaineisto:

Eduskunta (2025a). *Täysistunnon pöytäkirja PTK 67/2025 vp*. https://www.eduskunta.fi/asiat-ja-aanestykset/valtiopaivaasiat/asiakirjat/edktunnus/EDK-2025-AK-30758, luettu 31.3.2026.

Eduskunta (2025b). *Täysistunnon pöytäkirja PTK 70/2025 vp.* https://www.eduskunta.fi/asiat-ja-aanestykset/valtiopaivaasiat/asiakirjat/edktunnus/EDK-2025-AK-31622 , luettu 31.3.2026.

Lähdekirjallisuus:

Anti-Personnel Mine Ban Convention (2026a). *Convention Text*. https://www.apminebanconvention.org/en/convention-text, luettu 22.4.2026

Anti-Personnel Mine Ban Convention (2026b). *Membership*.. https://www.apminebanconvention.org/en/membership, luettu 22.4.2026.

Curtis, David Ames (2002). ”What is political legitimacy?”. Teoksessa Jean-Marc Coicaud (toim.) *Legitimacy and Politics*, 10-42. Cambridge University Press. https://doi.org/10.1017/CBO9780511490200.003.

Eastwood, James (2018). ”Rethinking Militarism as Ideology: The Critique of Violence after Security”. *Security Dialogue* 49 (1–2): 44–56. https://doi.org/10.1177/0967010617730949.

Finlex (2025). *Hallituksen esitys eduskunnalle jalkaväkimiinojen käytön, varastoinnin, tuotannon ja siirron kieltämisestä ja niiden hävittämisestä tehdyn yleissopimuksen irtisanomiseksi ja siihen liittyviksi laeiksi*. https://www.finlex.fi/fi/hallituksen-esitykset/2025/56#OT0, luettu 8.2.2026.

Hast, Susanna & Noora Kotilainen (2021). ”Suomi ja kriittisen militarismitutkimuksen tarve”. *Kosmopolis. Rauhan-, konfliktin- ja maailmanpolitiikan tutkimuksen aikakauslehti* 51 (4): 27–45.

Hast, Susanna & Noora Kotilainen (toim.) (2024). *Sodan pauloissa: militarismi suomalaisessa yhteiskunnassa*. Gaudeamus.

Hurd, Ian (s.a.). ”Legitimacy”. Teoksessa *The Princeton Encyclopedia of Self-Determination*. Princeton University.

Häkkinen, Antti & Mikko Salasuo (2024). ”Nälän ja sotien kriisikertomukset suomalaisten sukupolvien ketjussa”. Teoksessa Hast, Susanna & Noora Kotilainen (toim.) *Sodan pauloissa: Militarismi suomalaisessa yhteiskunnassa, 89–103*. Gaudeamus.

Johnson, Cathryn, Timothy J. Dowd & Cecilia L. Ridgeway (2006). ”Legitimacy as a Social Process”. *Annual Review of Sociology* 32 (1): 53–78. https://doi.org/10.1146/annurev.soc.32.061604.123101.

Kaarkoski, Miina, Teemu Häkkinen & Helena Kilpeläinen (2024). ”Suomen Nato-jäsenyyden legitimointi menneisyyttä koskevien käsitysten näkökulmasta”. *Kosmopolis. Rauhan-, konfliktin- ja maailmanpolitiikan tutkimuksen aikakauslehti 54(3):* 29-48. https://doi.org/10.70483/kp.145565.

Levy, Yagil (2026). ”Beyond Militarization: The Politics of Legitimation”. *Theory and Society* 55(18). https://doi.org/10.1007/s11186-025-09683-7.

Maanpuolustustiedotuksen suunnittelukunta (2025). *Suomalaisten mielipiteitä ulko- ja turvallisuuspolitiikasta, maanpuolustuksesta ja turvallisuudesta*. Maanpuolustustiedotuksen suunnittelukunta, tiedotteita ja katsauksia, 2025:1. Puolustusministeriö. https://urn.fi/URN:ISBN:978-951-663-316-2.

Mabee, Bryan & Srdjan Vucetic (2025). ”‘Baleful Influence’: A Conceptual Analysis of Militarism”. *European Journal of International Relations* 49(1-2):96-108. https://doi.org/10.1177/13540661251369185.

Mann, Michael (1987). ”The Roots and Contradictions of Modern Militarism”. Teoksessa *New Left Review* 1 (162): 35–50. https://doi.org/10.64590/avy.

Mäntylä, Eveliina (2022). "Sodan ilonpilaajat: Suomalaisista on tulossa militaristeja, ja se on uhka demokratialle, sanovat tutkijat Susanna Hast ja Noora Kotilainen*". Helsingin Sanomat,* 2.9.2022. https://www.hs.fi/feature/art-2000008788715.html.

Rantanen, Jenna (2023). ”Oppivelvollisuuden laajentamiseen kytkeytyvät diskurssit ja niiden legitimaatio eduskuntakeskusteluissa”. Pro Gradu -tutkielma, Tampereen yliopisto. Trepo.

Ruotuväki (2025). *Jalkaväkimiinat tulee tuottaa Suomessa’ – valmistelut Ottawan sopimuksesta irtaantumiseksi käynnistyivät*. Puolustusvoimat. https://ruotuvaki.fi/-/jalkavakimiinat-tulee-tuottaa-suomessa, luettu 22.4.2026.

Shaw, Martin (2012). ”Twenty-first century militarism: A historical-sociological framework”. Teoksessa Stavrianakis, Anna & Jan Selby (toim.), *Militarism and international relations*, 1st Edition. Routledge.

Shilman, Susanna (2020). ”’Ellos Deatnu!’ : saamelaisten käyttämät (de)legitimoinnin keinot Tenojoen kalastussopimuksen kiistassa”. Kandidaatintutkielma, Tampereen yliopisto. Trepo.

Stavrianakis, Anna & Jan Selby (toim.) (2012). *Militarism and International Relations: Political Economy, Security, Theory*. Routledge. https://doi.org/10.4324/9780203101476.

Stenroos, Maria (2025). "Analyysi: Paluu miinojen käyttöön osoittaa, kuinka totaalisesti Suomen ulkopolitiikka on muuttunut*"*. YLE.1.4.2025. https://yle.fi/a/74-20153206.

Suchman, Mark C (1995). ”Managing Legitimacy: Strategic and Institutional Approaches”. *The Academy of Management Review* 20 (3): 571. https://doi.org/10.2307/258788.

Suddaby, Roy, Alex Bitektine & Patrick Haack (2017). ”Legitimacy”. *Academy of Management Annals* 11 (1): 451–78. https://doi.org/10.5465/annals.2015.0101.

Suomen Punainen Risti (1997). *Henkilömiinatt - Ystävä vai vihollinen*. Suomen Punainen Risti.

Tuomi, Jouni & Anneli Sarajärvi (2019). *Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi*. Tammi.

Tyler R. Tom (2006). *Procedural Justice, Legitimacy, and Compliance*. 2006. Princeton University Press. https://doi.org/10.1515/9781400828609-002.

Van Leeuwen, Theo (2007). ”Legitimation in Discourse and Communication”. *Discourse & Communication* 1 (1): 91–112. https://doi.org/10.1177/1750481307071986.

Van Leeuwen, Theo (2008). *Discourse and practice: new tools for critical discourse analysis*. Oxford studies in sociolinguistics. Oxford University Press.

Vastapuu, Leena, Susanna Hast, Noora Kotilainen & Saara Särmä (2024). ”Kuinka militarisoitunut Suomi on? Militarisaation tarkistuslista”. Teoksessa Hast, Susanna & Noora Kotilainen (toim.), *Sodan pauloissa: Militarismi suomalaisessa yhteiskunnassa*, 1., vol. 2024. Gaudeamus.

Viljanen, Viivi (2024). ”Opiskelijoiden toimeentulon muutosten diskursiivinen legitimaatio eduskunnan täysistuntokeskusteluissa”. Pro gradu -tutkielma, Tampereen yliopisto. Trepo.

Vuori, Jaana (2021). ”Laadullinen sisällönanalyysi”. Teoksessa *Vuori, Jaana (toim.), Laadullisen tutkimuksen verkkokäsikirja.* Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto. https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/menetelmaopetus/.